РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 5-го ЧЕРВНЯ 1919. Ч. 66. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. THURSDAY, JUNE 5, 1919. No. 66.

АВСТРІЙСЬКІЙ ДЕЛЕҐАЦІЇ ВРУЧЕНО МИРОВІ УСЛІВЯ.

Поляки і Румуни злучили ся разом, щоби розпочати наступ проти України.

Німецькі війска готовлять ся до кровавої розправи з Поляками.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ДОНОСИТЬ ПРО ВЕЛИКУ ПОБІДУ НАД ВІЙСКАМИ КОЛЬЧАКА І ДЕНІКІНА.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПОЛЯКИ ПОЛУЧИЛИ СЯ З РУМУНАМИ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ.

Розпічнуть спільно воєнні операції на Поділю і в Бесарабії.

КОПЕНГАҐЕН, 31. мая. — Телеграми з Відня доносять, що польські війска, занявши всю територію, включаючи Станиславів, де був осідок західно-українського правительства, забезпечили собі тепер співділанє румунських війск на спільнім фронті проти большевицької армії в Бесарабії і на Поділю.

ПОЛЬСЬКІ І РУМУНСЬКІ ВІЙСКА ПОЛУЧИЛИ СЯ РАЗОМ НА БУКОВИНІ.

ВАРШАВА, 2. червня. — Польські війска в Галичині получили ся разом з румунськими війсками на Буковині, як се доносить нинішний рапорт польського ґенерального штабу.

Се довершено після здобутя Поляками Станиславова.

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКІ ЗАВОРУШЕНЯ НА УКРАЇНІ.

Ґен. Трепов на чолї збунтованих війск в Київщині.

ЛОНДОН, 29. мая. — Бездротна телеґрама з Москви доносить про вибух протибольшевицьких заворушень на Україні під проводом сина бувшого київського ґубернатора, ґен. Трепова, який оперує в околиці, віддаленій 35 верств від Білої Церкви.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА ВІДЗИСКАЛИ ХЕРСОН.

Перед здобутєм міста прийшло до завзятої боротьби.

ЛОНДОН, 3. червня. — Російська бездротна телеґрама з Москви доносить, що большевицькі війска заняли місто Херсон, на північний схід від Одеси, по завзятій боротьбі в пятницю.

Недавно доносили вісти, що ґен. Ґреґорієв на чолї збунтованих війск підняв протиреволюцію проти большевиків в північній Херсонщині. Вістка в повисше наведеній телеґрамі відносить ся правдоподібно до боротьби з ґен. Ґреґорієвом, який загрожував відотненем большевицької армії, котра находить ся в Одесї і Бесарабії.

ЦІЛИЙ ДОНЕЦЬКИЙ БАСЕЙН В РУКАХ БОЛЬШЕВИКІВ.

Армія ґен. Денікіна мала побити большевиків над Маничом.

ЛОНДОН, 29. мая. — Воєнне бюро доносить, що армія добровольців ґен. Денікіна віднесла дня 9. мая побіду над большевиками над рікою Маничом (впливає до Азовського моря), взявши в полон 3.500 большевиків і здобувши склад оружа, в якім було 1.500 крісів, 13 гармат і 50 машинових крісів.

Натомісць знова большевицькі війска прогнали армію добровольців з басейну донецького, який нинї находить ся в цілости в руках большевиків.

(В донецькім басейні находять ся найбільші копальні угля і зеліза на Україні).

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

БОЛЬШЕВИКИ ДОНОСЯТЬ ПРО ПОБІДИ НАД АРМІЯМИ АДМ. КОЛЬЧАКА І ҐЕН. ДЕНІКІНА.

Чічерін заявляє, що вісти про побіду протибольшевицьких армій є неправдиві.

БУДАПЕШТ, 31. мая. — Большевицька бездротна телєґрама подала нинї урядовий звіт міністра загр. справ, Чічеріна, про воєнне положенє в Росії.

Звіт Чічеріна, поданий до відома угорського комуністичного правительства, звучить:

„Я одержав вістку, що правительства аліянтів рішили признати і дати поміч правительству адм. Кольчака. Тому моїм бажанем є, щоби американський загал довідав ся правду про розголошений наступ армії Кольчака. Париські круги не допускають правдивих вістий до през. Вілсона. Париська преса подає про се нарочно неправдиві вісти.

„Армія адм. Кольчака не переводить наступу. Але навпаки, вона утікає в неладі назад. Положенє Кольчака з кождим днем гірше.

„Щодо положеня в Петроградї, вісти, які доносили про палене і висаджуванє у воздух складів амуниції, як також вісти про опорожненє міста є зовсім неправдиві. Петроґрад є нині табором оружних сил. Робітники зоружили ся і що дня відбувають військові вправи. Навіть женщини вступають в ряди армії. Батальон петроґрадських робітників приневолив неприятеля, який наступав в околиці Гатчіни, до відвороту.

„Помимо тактичних місцевих успіхів ґен. Денікіна наші війска на полудневім фронті посувають ся постійно дальше наперед.

„Вісти про ріжні зміни щодо нашої політики є неправдиві. Наша політика була все одна і тасама. Ми були і є готові розпочати переговори в справі мира. На нас не спадає вина за пролив крови. Ми через весь час вели боротьбу в самообороні. Всї ті вісти, як також вісти про наше критичне положенє є зовсїм неправдиві. Всї ті брехні мають на цїли вплинути на Вілсона, щоби він згодив ся на військову інтервенцію в Росії, яка є противна інтересам Злучених Держав.

„В імени правди прошу вас подати мої заміти до відома американського загалу".

През. Вілсон буде ждати на звіт американського амбасадора.

ПАРИЖ, 1. червня. — Президент Вілсон не зробить жадного кроку в справі признаня правительства Колчака, доки не одержить звіту від американського амбасадора, Морріса, який виїхав з Токіо до Омска, щоби провірити справу на місци і перевести дискусію з членами омського правительства. З причини, що рух на сибірській зелїзниці є утруднений, мине що найменьше тиждень, заки амбасадор дістанеть ся до Омска.

Загальне переконане є, що адм. Колчак прийме услівя, поставлені йому мировою конференцією. Правдоподібно однак омське правительство буде старати ся щодо зміни деяких услівий, як приміром признаня автономії балтійським краям, закаспійській і закавкаській области. Московські політичні круги, які заступають в Парижи правительство Колчака, а які працюють всїми силами над приверненем „єдиної і нероздільної" Росії, добачують в наданю автономії Туркестанови і Кавказови віддане тих країв під контролю Анґлії. (Туркестан продукує бавовну, а на Кавказї находять ся великі копальні нафти).

Керенський і його прихильники противлять ся признаню правительства Колчака, вважаючи його за монархіста і не маючи до нього довіря, що він сповнить поставлені йому услівя.

Наступ протибольшевицьких війск на Петроґрад здержаний.

ЛОНДОН, 3. червня. — Нинішна телеґрама з Копенгаґен доносить, що фінські і естонські війска здобули Петроґрад.

Анґлійське воєнне бюро вважає сю вістку за неправдиву і доносить, що останні вісти вказують, що згаданий наступ на Петроґрад зістав здержаний.

Американці опускають Архангельск.

ЛОНДОН, 3. червня.—Большевицька бездротна телеґрама з Москви доносить, що американські війска опорожнюють Архангельск.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

НІМЕЧЧИНА ЛАГОДИТЬ СЯ ДО ВІЙНИ З ПОЛЬЩЕЮ.

Німці заповідають кроваву розправу з Поляками.

БЕРЛІН, 1. червня. — „Західно-пруські війска утворили кілька армій, які стоять під начальною командою ґен. Оттона Більова".

Таку вістку подають часописи, зазначуючи, що ціле німецьке населенє у східній і західній Прусії з поспіхом готовить ся до кровавої розправи з Поляками.

Серед німецького населеня в згаданих провінціях панує дуже піднесений настрій. „Ми, Німці сходу, зуміємо собі порадити", пише „Теґліхе Рундшав". „Ми можемо запевнити Поляків, як також аліянтів, що польський загальний наступ натрафить на опір, якого Поляки не будуть всилї зломити. Східні Німці будуть боронити свою вітчину оружем. Коли би Поляки і аліянти пробували силою вдерти ся до наших територій, сьвіт буде сьвідком драми незвичайно страшної.

Німецькі війска перейшли границю Польщі.

ПАРИЖ, 3. червня. — Польський премієр Падеревскі одержав нині телеґраму, яка доносить, що німецькі війска перейшли польську границю на лінії Лік-Риґрод.

Телеґрама додає, що сила німецьких відділів незначна та що польські війска ставлять успішно опір.

Литовці протестують проти польського наступу на Литву.

ВАШІНҐТОН, 3. червня. — Відносини між Польщею і Литвою чимраз більше заострюють ся, як се доносять нинішні вісти з Парижа до тутешної литовської ради.

Литва зажадала від мирової конференції, щоби здержала діяльність армії Галера на Литві. Іменно Поляки розпочали ширити в околиці Вильни і Городна протилитовську пропаґанду в тій цїли, щоби задержати оба сї міста під польським пнованем.

Перший польський ґенеральний консуль в Злуч. Державах.

ВАШІНҐТОН, 3. червня. — Перший польський урядник, якого признали Злучені Держави, є Константин Бущиньскі. Він вручив нині свою леґітимацію заступникови секретаря загр. справ, Полкови, яко ґенеральний консуль Польщі. Його осідком буде Ню Йорк.

Польські війска одержали приказ не переслїдувати Жидів.

ПАРИЖ, 2. червня. — Телеграми з Варшави доносять, що польські війска одержали приказ, щоби здержали ся від всяких протижидівських демонстрацій.

Жиди закидають Падеревскому брехню.

НЮ ЙОРК, 3. червня. — Комітет оборони Жидів в Польщі, на чолї котрого стоїть Натан Штравс, оголосив вчера заяву, в якій підносить, що зі звіту Падеревского виходить, що він сам не знає, що діеть ся у його власній державі. Штравс, покликуючи ся на звіт Падеревского, який заявив, що чув лише про один погром в Польщі, каже:

„В такім случаю було обовязком Падеревского провірити донесеня про погроми і здержати огидні зьвірства, які ганьбою вкривають його адміністрацію. Польські зьвірства викликали обуренє в цілім сьвіті і спричинили богато протестів".

Відповідаючи на поясненє Падеревского, який приписує всї вісти про погроми німецькій пропаґандї, Штравс заявляє:

„Погроми, як се заявив Падеревскі, мали місце поза границями Польщі, як приміром в Гомли. Се правда, але се не заперечує факту, що погроми відбули ся в поверх 120 місцевостях в Галичині і Польщі. Падеревскі оправдуеть ся, кажучи, що у Львові Українці поповнили богато зьвірств. Можливо, що се правда, але помимо того фактом позістане, що польські війска під проводом польських офіцирів допустили ся страшних злочинів у Львові в днях 26. і 28. падолиста.

„В Пинску, як се заявив Падеревскі, богато осіб покарано смертию, між тими й Жидів, але се було „конечним вислїдом війни". Треба дуже сумнївати ся, чи військова конечність наказує вибрати 35 Жидів з поміж 80 горожан і розстріляти їх без переслуханя і розправи".

У ФІНЛЯНДІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

У Фінляндії відкрито большевицький заговір.

ЛОНДОН, 3. червня.—У Фінляндії відкрито російський большевицький заговір, в наслідок чого богато осіб увязнено, як се доносить телеґрама з Гельзінґфорсу.

До Фінляндії переслали російські большевики на сю цїль кілька міліонів марок. Большевицький представник в Гельзінґфорсї роздав на аґітацію 3,000.000 марок. Поміж безробітних роздано велику скількість оружа. Замах державний був з причини останних подій в Росії на якийсь час відложений.

Переґовори між фінськими большевиками і фінським правительством.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 3. червня.— Представники фінських большевиків прибули до пристани Реваль на переговори з делеґатами фінського правительства. В переговорах бере також участь англійський консуль.

Делеґати фінських большевиків мали зразу прибути на поклад англійського корабля, але опісля плян змінено і яко місце переговорів визначено Реваль.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

АВСТРІЙСЬКІЙ ДЕЛЕҐАЦІЇ ДОРУЧЕНО МИРОВІ УСЛІВЯ.

Австрійська република буде числити всего 6,000.000 мешканців.

СТ. ЖЕРМЕН, 2. червня. — Нині вручили представники союзних держав австрійській делеґації мирові услівя, визначуючи 15-дневний реченець на відповідь.

Головні услівя в мировім договорі з Австрією.

Австрія, яка числила перед війною 241.000 квадратових миль території, буде зменьшена до 50.000 квадратових миль.

Населенє Австрії, яке числило 56 міліонів, буде тепер числити всего 6 міліонів.

Від давної австро-угорської монархії відділено Угорщину, Чехо-Словаччину, Юго-Славію і поменьші держави, яких независимість австрійська република має признати.

Австрійська република годить ся на конституцію ліґи народів і на мирові договори, які будуть заключені з Болгарією і Туреччиною; уневажненє мирового договору в Брестю Литовськім.

Видача виновників війни перед суд союзних держав.

Економічні услівя і ґарантії свободи переїзду, подібні до услівий, які містили ся в договорі з Німеччиною.

Повна свобода для релігійних, національних і язикових меньшостий.

Австрія зрікаеть ся всяких прав поза Европою.

Демобілїзація морської і воздушної фльоти та відданє їх союзним державам; заборона будувати підводні лодки.

Признанє границь Болгарії, Греції, Угорщини, Польщі, Румунії, Чехо-Словаччини і Юго-Славії після рішеня союзних держав. Границя австрійсько-італійська буде установлена пізнійше.

Заборона висилати місії до чужих держав.

Австрія зрікаеть ся всякого права до відшкодованя супроти аліянтів і їх союзників.

(Про Галичину, а зокрема про Україну нема в цілім договорі найменьшої згадки. Згадуеть ся лише про угорську Русь, що вона яко автономна провінція має війти в склад чесько-словацької держави).

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ВИШЛЕ НІМЕЧЧИНІ УЛЬТИМАТ.

Зажадає від Німеччини, щоби вона до 25. червня підписала мировий договір.

ПАРИЖ, 2. червня. — В пятницю доручить премієр Клемансо в імени мирової конференції предсідателеви німецької делеґації, гр. Брокдорф-Ранцову, відповідь на німецькі протипредложеня.

У відповіди буде сказане, що мирова конференція відкидає німецькі протипредложеня. Рівночасно буде містити ся у тій відповіди ультимат мирової конференції, в якім буде поставлений реченець по день 25. червня, в протягу котрого німецька делеґація мусить підписати або відкинути мировий договір.

МІЖНАРОДНІ СОЦІЯЛІСТИ ВЗИВАЮТЬ ДО ЗАГАЛЬНОГО СТРАЙКУ У ВСІХ ДЕРЖАВАХ АЛІЯНТІВ.

Загальний страйк має бути протестом проти мирових договорів.

РИМ, 2. червня. — Інтернаціональні соціялісти, які відбувають тут наради, ухвалили візвати робітників у всїх краях аліянтів до загального страйку, яко протест проти мирових договорів.

На нарадах промовляли італійський посол Тураті, французький посол Льонґет і провідник англійських робітників Мек-Донелд.

В СЕРБІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Заворушеня в Сербії.

МЕДІОЛЯН (Італія), 30. мая. — В Білгородї проголошено воєнний стан з причини сильно поширеної аґітації соціялістів в наслідок увязненя радикальних провідників в Сераєві. Між війсками і робітниками прийшло до кровавої боротьби на улицях міста. З Угорщини відкликано богато полків, щоби здавити змагаючі ся заворушеня у нутрі Сербії.

В ІТАЛІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Італійці не хочуть бороти ся проти російських большевиків.

ПАРИЖ, 3. червня. — Телеграми з Ґенуї доносять, що італійська залога корабля „Мартинович", який є на службі під міжаліянтським прапором, заявила, що радше дасть ся увязнити або затопити ніж ужити себе до боротьби для знищеня російської революції.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ДЕРЖАВА ЗЛОЧИНЦІВ.

Польща напала і загарбала холмську Україну.
Польща напала і загарбує український край Полісє.
Польща напала і загарбує український край Волинь.
Польща напала і загарбила українську Лемківщину.
Польща напала і загарбує галицьку Україну.
Польща напала і загарбує Білорусь.
Польща напала і загарбує Литву.

Польща уладжує чорносотенні погроми при помочи свого війска і мордує та рабує цивільне населенє християнське і жидівське.

Польща позбавила селянство і робітництво польське і сусідних нападених країв права революції і здобутків революції.

Польща стала ся державою злочинців, яку вони ведуть злочинною дорогою для свого інтересу.

Се нова тюрма народів; се край неволі, розбою, рабунку, злодійства і злочину; се край, який є соромом двайцятого століття, таксамо як Польща упавша в роках 1772, 1793 і 1795 була соромом вісімнайцятого століття.

І соромом є, коли така Польща, ведена злочинцями і оперта на злочині, находить ще денебудь якенебудь підперте.

ЗЛОЧИН ШЛЯХОТСЬКО-ЮНКЕРСЬКОЇ ПОЛЬЩІ.

Напад і наїзд шляхотсько-юнкерської Польщі на галицьку Україну — се злочин, якому в нових часах нема рівного.

Можна його порівнати з пруським наїздом на Бельгію, бо як Прусаки зломили умову щодо невтральности Бельгії так і Поляки зломили умову щодо перемиря з галицькою Україною; у них таксамо як у пруських юнкрів умова се „клаптик паперу", звісна-ж бо є польска пословиця **„не гонорово але здрово"**, немов винята з душі пруського юнкра. Але польський злочин ще далеко перевисшає злочин пруський, бо Прусаки зачинали війну і казали, що напад на Бельгію на час війни є військово конечностю, а Поляки напали на галицьку Україну в часі мирової конференції, до якої їх допущено і яка має визначити границі нової Польщі; напали на галицьку Україну в ціли явного рабунку, для загарбаня її і для поневоленя її народу; для ограбованя його з тих свобід, які він здобув в революції по упадку імперії Габсбурґів, і з тої його прадідної землі, яку він тільки самий все обробляв, за яку і за який терпів, і яку засівав кістьми своїми і зливав своїм потом і своєю кровю.

Навіть в порівнаню з нападом Прусаків на Бельгію польський напад виходить гірший і ще більше злочинний.

Молода Польща, що воскресла до нового житя, прийшла на галицьку Україну з мечем і огнем; принесла пролив крови і смерть і неволю принесла сусідній воскресшій до нового житя вільній републиці.

Все те сталось в тім часі, як вона апелювала до цивілізованого сьвіта о поміч, о ратунок, о свободу!

Молода Польща здала іспит перед цивілізованим сьвітом, що вона не варта ані помочі, ані ратунку ані свободи.

Вона показала перед цілим цивілізованим сьвітом, що вона є в руках і під кермою злочинців політичних, які повинні стати перед сьвітовим карним судом, поки їх держава дістане поміч, ратунок і свободу.

Тим судом повинна бути мирова конференція в Парижи.

Тим судом повинні бути цивілізовані демократичні держави і народи.

Тим судом повинна бути публична опінія.

Злочинець повинен бути покараний.

Злочинцем є шляхотсько-юнкерська кляса в Польщі, яка тепер парадує під іменем „Польщі" і яка для свого злодійства і розбою хоче мати велику „Польщу".

Злочинець повинен бути покараний в той спосіб, що повинен бути усунений від власти в Польщі. Власть повинна бути передана в руки польського народу, то є — **польського селяньства,** яке шляхотсько-юнкерська кляса називає і вважає за худобу („бидло"), а під опіку чужих цивілізованих держав.

Тепер є час і змога се зробити. Як сього в пору не зробить ся, то злочин закорінить ся і в короткім часі треба буде його вирізувати з більшим болем і серед більшої трагедії.

Злочину ані прикрити ані сховати не дасть ся і нема сили, аби його можна забути.

Злочин мусить бути покараний.

За всі свої злочини Польща в історії все була покарана, і сей їй не минеть ся безкарно.

ПОЛЬСЬКІ ЧОРНОСОТЕННІ ПОГРОМИ.

Жиди по цілім сьвіті піднесли великий і голосний протест проти протижидівських погромів в Польщі.

За царської Росії були в Росії погроми на Жидів, уладжувані чорними сотнями, організованими царською тайною поліцією.

Тепер же ролю царських чорних сотень переняла на себе Польща під проводом Дмовского і Падеревского.

В цілій Польщі убивають, катують і рабують цивільне жидівське населенє, цілком так як се робили царські чорні сотні. Всі ті польські погроми діють ся за дозволом або з волі польських цивільних і військових властий і без найменьшого спротиву або перешкоди зі сторони варшавського уряду Пілсудского і Дмовского.

Моральними батьками тих польських чорносотенних погромів під проводом польського народу є власне лідери тепер Польщі — **Дмовскі і Падеревскі.**

Тому десять літ вони зачали організувати бойкоти і напади на жидівське населене у Варшаві, а Падеревскі дав навіть Дмовскому кількадесять тисяч рублів на заложене анти-семітської (проти-жидівської) газети під заголовком „Газета — два гроше". Тепер же, коли оба ті вшехпольські лідери дістали славетну „польську свободу" і мають своє ріжкаве війско, зачали свої чорносотенні погроми на великі розміри.

Цілий сьвіт вже осудив славетну Польщу Падеревского за чорносотенні погроми, які тепер майже виключно відбувають ся в Польщі і то ще за підпертем польского уряду.

Та Польща, котра верещала перед сьвітом, що має „висшу культуру", є нині одинокою чорносотенною державою на сьвіті, а протижидівські погроми вже тепер дістали назву „польських погромів".

З тої плями, яку Польща кинула на себе погромами, вона не змиєть ся, а вибрехатись також не потрафить, бо Жиди мають у цілім сьвіті свої впливові газети і вміють оборонитись і перед польськими нападами і перед польською брехнею.

Цілому цивілізованому сьвітови нині дивно, що можлива в Европі ще в теперішних часах така чорносотенна держава як Польща. Але се тільки тому, що сьвіт не знав Польщі, а чув тільки про її скарги, що не має волі.

Тепер сьвіт бачить, як вона з волі скористала, і бачить, чи вона варта тої волі.

АЛІЯНТИ ЗНАЛИ ПРО ПЛЯНОВАНИЙ НАПАД ПОЛЯКІВ НА ГАЛИЧИНУ.

Дикий напад Поляків на східну Галичину вразив до глибини серце кождого щирого Українця. Спершу ми думали, що сим своїм злочином Поляки провинили ся рівночасно перед аліянтами і перед мировою конференцією, та що за се і аліянти і ціла мирова конференція відповідно покарають Поляків. І ми ждали. Ждали на вістку, яке становище займе в тій справі мирова конференція; ми ждали на вістку, яке становище займе в тій справі президент Злучених Держав, Вудров Вілсон, бо доносили, що він має оповістити публично свою заяву щодо українсько-польського непорозуміня. Ми ждали, але ждали надармо. Доси в тій справі, здаєть ся, не зробила нічого ані одна держава, ані „оборонець покривджених", ані мирова конференція.

Не діждали ся доси і не діждемо ся! Вісти в швайцарських часописях вказують, що аліянти і мирова конференція знали добре про плянований замах ґенерала Галлєра на східну Галичину. Мирова конференція не лише знала про пляни Галлєра, але, здаєть ся, стояла в змові з Поляками. Поляки почали свій наступ на Галичину 19. мая, а ще 30. цьвітня ґенерал Галлер, котрого аліянти вислали з Парижа до Польщі „воювати большевиків", прибув до Львова з великими відділами своїх війск. У Львові того дня Галлєр виголосив промову, в якій сказав, що „в сім місті ми заложимо собі гніздо, з якого відтак маємо розходити ся дальше на схід". Сказав також, що польсько-українську границю мусить порішити польський меч!

Зараз по тій промові др. Евген Петрушевич, голова Української Народної Ради в Галичині, повідомив бездротною телеграмою „Раду Чотирох" в Парижи про присутність Галлєра і його війск в Галичині, та поспитав її, чи вона знає, з якими намірами носить ся ґенерал Галлєр. Яку відповідь дала мирова конференція Петрушевичови, не знаємо. Можна однак догадувати ся, що мирова конференція зіґнорувала запит Петрушевича, бо кілька днів відтак, 7-го мая 1919, український амбасадор в Швайцарії, Микола Василько, вніс на руки аліянтських амбасадорів у Берні рішучий протест проти концентрації війск ґенерала Галлєра на українськім фронті.

І запит Петрушевича і протест Василька не принесли бажаного успіху. Мирова конференція не спитала Галлєра, що він робить в Галичині. Мирова конференція знала, що ґенерал Галлєр концентрує свої війска на українськім фронті, знала ще 7-го мая, але до 19. мая не наказала йому винести ся з Галичини. Се свідчить про правдоподібну змову проти нас.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПОЛІТИКА НА УСЛУГАХ ІМПЕРІЯЛІЗМУ НАШИХ СУСІДІВ-ВОРОГІВ.

Собачу прислугу зробили московські большевики для українського відродженя. Вони від самого початку пановання їхнього режиму в Московщині старали ся підкопати будову нашого державного організму і всіх зусиль докладали, щоби наші мрії про самостійне істнованє розвіяти раз на все. І задуману чорну роботу їм почасти вдало ся довершити. Коли нині весь український нарід є озлоблений і огірчений на Поляків за їх гунський наїзд на Галичину, то в сім огірченю ми мусимо тямити, що до занятя Галичини Поляками причинили ся в найбільшій мірі московські большевики. В те критичне положенє, в якім нині находить ся український нарід, пхнули нас в першій мірі большевики. Для виповненя своєї імперіялістичної програми большевики рішили загорнути Україну, що їм і вдало ся. Вони позбавили українське народне правительство підпори зі сторони широких мас населеня, і нині те правительство, не маючи достаточних сил, не може ставити рішучого спротиву польській навалі із заходу. Коли би нині ціла Україна находила ся в руках українського правительства, не мали би Поляки сили зрабувати у нас Галичину і Холмщину, не мали би Чехи відваги загорнути під себе українські території на Угорщині, не мали би Румуни відваги загорнути для себе цілу Буковину і Бесарабію. Коли-б нині ціла Україна находила ся в руках українського правительства, інакше ставила би ся мирова конференція до наших слушних домагань, інакше на нашу справу глядів би політичний сьвіт, інакше трактували би нас.

Отже, бачимо наглядно, що причиною нашої теперішної кризи національної і державної є московські большевики, котрі за всяку ціну постановили не допустити до відділеня України від Московщини. На тій точці вони скупили всі свої сили і спрісили ся розбити наш національний табор. У сій чорній роботі помагають їм, на жаль, і виродні сини нашого народу, котрі в найкритичнійші хвилині нашої історії стали по стороні ворогів української ідеї.

Большевики рішили не допустити до скріпленя нашого національного організму; вони всіми способами старали ся не допустити до злуки українських сил. В хвилі, коли народне правительство на Україні починало скріпляти свої основи, коли починало ставати авторитетним чинником в міжнародній політиці, тоді большевики, — наче на даний знак — кидали всі свої сили, щоби українське правительство повалити. Так стало ся підчас мирових переговорів у Берестю, тасама історія творить ся і тепер.

Граф Оттокар Чернін, бувший міністер заграничних справ Австро-Угорщини, писав недавно в американських газетах, що Українці підчас мирових переговорів у Берестю домагали ся для себе всіх українських територій, які належали до Австро-Угорщини. Їх домаганя були так рішучі, що вони грозили зірванем переговорів, каже Чернін. Австрійські делеґати противили ся домаганям України, однак носили ся вже з думкою віддати Україні східну Галичину, північно-західну Буковину і часть північно-східної Угорщини, бо инакше переговори були би розбили ся. Австро-Угорщина не бажала собі зірваня переговорів, бо се було би вийшло їй на велику шкоду. Австрії треба було не територій, але поживи, щоби заспокоїти голодне населенє, яке тоді було піднесло голову і грозило революцією. На щастє, каже Чернін, в критичнім положеню допомогли Австрії большевики, котрі здобули Київ, через що підкопали силу українських делеґатів на переговорах. Утративши Київ, українське правительство поручило своїм делеґатам брати від Австрії те, що їм давало ся, і підписати мир за всяку ціну, що і стало ся. Українці не дістали ані Галичини, ані Буковини, ані части Угорщини.

Коли-ж Українці повалили реакційний режим Скоропадського, і в Парижи почала свої наради мирова конференція, куди і Україна вислала своїх делеґатів, большевики повторили свій замах на українське правительство. Коли мирова конференція задумала вже була признати самостійність України, то ді большевики вдарили на українські війска, здобули Київ і майже цілу Україну, чим на якийсь час здержали рішене мирової конференції в українській справі. Здобувши Україну і завівши там поновно московські порядки, большевики ослабили українське правительство, зредукували українські боєві ряди, чим дали нагоду Полякам напасти і зрабувати в нас наші землі. Так по діявольськи в практиці причинили ся до нашого визволеня з політичної, національної і економічної неволі большевики, котрі в теорії голосять визвіл з рабства. І хочеть ся тут потвердити многі заяви, що большевики стоять на услугах наших імперіялістичних сусідів-ворогів, бо і самі вони є імперіялістами.

СОЦІЯЛІСТИ ІМПЕРІЯЛІСТИ ТА СОЦІЯЛІСТИ ПРОВОКАТОРИ.

(Передрук з ґазети „Українська Ставка", з 14. січня 1919 р., яка виходила що дня в Києві після поваленя Скоропадського, яко орган української народної републики).

Совітське правительство Росії називає себе соціялістичним. Руську републику воно теж називає соціялістичною. Ми знаємо, що до сього часу соціялістами називали лише тих людий, які були проти права власности, проти завойовань, проти присвоюваня собі того, що належить другому і т. и. Руське-ж совітське правительство зовсім не так робить. Воно всіми силами намагаєть ся підбити собі „під нозі" Україну; воно посилає свої соціялістичні полки завоювати Україну, ограбити її і прилучити до Росії; воно силою відбирає від українського народу право на вільне незалежне істнованє; воно силою віднимає в українського народу землі, міста, місточка і села; воно силою забирає із завойованих місцевостий хліб, цукор, угіль і всякий иньший харч та припас. Воно силою забирає українські землі, щоб роздати їх руським поселенцям і т. и. Так завше робили й роблять найзавзятійші імперіялісти; ті, котрі мріють про пановане над усіми народами, котрі з того панованя хочуть нажити ся. Завойовництво — се перша ознака хижака-імперіяліста. Теперішнє руське соціялістичне правительство у відносинах до українського народу нічим не відріжняєть ся від царського. Як царське не випускало зі свого кулака українського народу, так і большевицько-соціялістичне хоче держати його в кулаці. Як царське хотіло панувати над усіми народами Росії, так і се. Ріжниця лиш у сім, що царське правительство віддало нашу землю поміщикам, а большевицьке правительство хоче віддати її руським селянам. Але як царі так і большевики не думають про те, щоб уся та земля віддати ся нашим українським селянам. Вони відбирають її для свого народу, а не для нашого. Як царське віднимало в українського народу землю, так і се. Отже теперішнє совітське соціялістичне правительство Росії є правительством таксамо імперіялістичним, як і бувше царське. Воно мріє про одну велику Росію, яка панувалаб над усіми народами сьвіта, яка розпоряджалась би тими народами по своїй волі, яка дерлаб з них усе, що їй потрібно, скільки захоче. Воно мріє про те, щоб руський народ був паном над усіми народами, щоб він ними розпоряджав ся, щоб усе добро було в його руках, щоб він усім хазяйнував по своїй волі. Воно, як хижак, мріє зїсти всі народи.

Отже сучасні руські соціялісти є безперечно імперіялістами найбільше гидкого, нахабного і бузувірського штабу. Задля свого панованя вони нищать усі сусідні народи, як колись татарська орда нищила. Вони намагають ся зїсти всі народи, щоби було де їм самим панувати. Такі найгидкійші соціялісти: соціялісти-імперіялісти. Мало того. Вони свого панованя над другими добивають ся не чесним отвертим способом, а провокацією. Їм соромно признати ся, що вони, будучи соціялістами, воюють з сусідами як найгірші імперіялісти завойовники, а тому вони ховають свою роботу поза плечима других. Їм соромно признати ся, що вони намагають ся силою підбити український нарід під себе, а тому вони ховають ся за всякі банди грабіжників. Посилають наперед всякий зброд (шумовинє) і заявляють, що вони з тим збродом нічого спільного не мають, а тимчасом поза плечами того зброду посилають своє війско, яке допомагає грабіжникам завойовувати наші міста й села.

Сими днями опубліковано в Києві такий лист „к обществу":

Лист представника большевиків до редактора ґазети „Нова Рада".

Прошу Вас, пане Ніковський, в редаґованій Вами ґазеті дати місце слідуючій моїй заяві: Органи преси що дня містять вістки про якісь агресивні вчинки Совітської Росії проти влади Директорії, через що богато невідповідальних агентів адміністрації почувають себе в стані війни з окремими співробітниками Росії, котрі тепер мирно мешкають на Україні й не бажають мати нічого спільного з так званими агітаторами, що беруть собі початок не зі стін московських, а з банд, які промишляють рабунками на демаркаційній лінії.

Будучи військовим комісарем революційної ради републики, членом ц. к. партії, виконавчого комітету (Т. Н. З.) і пробуваючи тепер ізза недуги на відпустці, я мушу заявити слідуюче, причім всі наслідки, які з моєї заяви виникають, я приймаю на себе: 1) Совітська Росія ні в якім разі не є в стані війни з Українською Републикою. 2) Моральної відповідальности за діяльність Пятакових Совітська Росія не поносить. 3) Армії відомого т. Антонова (Овсієнка), що належить до групи курського напрямку, переходити в наступ не наказано. 4) Совітська Росія вважає, що красноармейці (салдати червоної армії) потрібні лише для оборони Росії, а не для наступу. 5) Про се повідомлено Пятакових.

Хочу вірити, що широкі круґи громадянства задоволять ся сею моєю заявою і зуміють відріжняти комуністів Совітської Росії від убийників письменниці Ефименко, котрі ховають ся під машкарою українського большевизму, який у сім випадку не має нічого спільного з ідеєю. Дійсний соціялізм не має нічого спільного з громадянським фанатизмом, уявляючи з себе виключно свояка найстрашнійшого бандитизму, що й вимагає негайного приборканя й кари безпардонних главарів і елєменту халамидні, який до сих главарів пристав. З поважанєм, Л. Столицький.

Се пише офіціяльний представник совітської соціялістичної руської влади. А разом з тим офіціяльні совітські війска наступають на Харків і офіціяльний бюлетин совітського бездротного телеґрафу з Москви сповіщає: „Наші красния войска продвигаются к Харькову" і т. д. Коли совітське соціялістичне правительство не має нічого спільного з бандами (його-ж слово) грабіжників, що чинять бешкети на кордоні України, коли воно не воює з Україною, як заявив п. Столицький, то чого-ж совітські війска сунуть на Харків? Для нас справа ясна: совітські соціялісти соромлять ся признатись, що вони ідуть на Україну разом з грабіжниками, і йдуть яко імперіялісти-завойовники, а тому вони відхрещують ся від грабіжників. Разом з тим, їм вигідно, щоб грабіжники прочищали їм шлях на Україну, і вони не гордують користувати ся послугами каторжан та всякого зброду з бувших стражників, жандармів та офіцирів. Вони ідуть у слід за тим збродом, і грабують все, що є, та вивозять в Росію. А щоб український нарід не вспів добре підготовити ся до опору проти них, руські большевики-соціялісти заявляють, що вони тим грабіжникам не допомагають. Думка така, що наші люди повірять сій заяві, не підготують ся як слід до опору ворогам, а тому і совітським війскам лекше буде, орудуючи за плечами всяких розбишаків, опанувати українські землі і міста. Такий спосіб боротьби називає ся провокацією. Позаяк московські соціялісти вживають його яко річ звичайну, то мусимо назву свого способу прикласти до їхнього імени, і називати їх не просто соціялістами, а соціялістами-провокаторами, бо все, що вони роблять, роблять провокацією.

Таким чином, руські совітські соціялісти з одного боку є соціялісти-імперіялісти, бо силою загарбують усе в свої лапи, а з другого — соціялісти-провокатори, бо воюють найбільше провокацією.

ПОКЛИК
до Українців у Вестчестер і околици.

Повідомляємо отсею дорогою, що ми тут у Вестчестер, Н. Й., заложили Комітет до збираня запомог для ратованя галицької України. Сей Комітет запрашає всіх Українців і Українок прибути на день 7. червня б. р. під ч. 1442 Едвардс Евеню, Вестчестер, Н. Й.

Зєднаймо ся всі як один тут у Вестчестер і околици та поспішім з грошевою помочию на ратунок галицькій Україні, котра від нас помочи вимагає.

ЗА КОМІТЕТ:
Іван Олійник, предс.
В. Баковський, секр.
Василь Яхніцький, касієр.

ЗБИРАЙТЕ І СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА 100.000-НИЙ ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

КРІПІМ СЯ І БОРІМ СЯ!

(Допись з Джерзи Сіти, Н. Дж.).

Ляхи заняли галицьку Україну. Так, заняли. Довершили нечуваного геройства... Виснажених через чотири роки війни, зрабовану, спустошену Австриями і Москалями галицьку Україну заняли остаточно Ляхи під свою „шляхотську корону". Ще й обіцяли варшавським соймом автономію. Чи чуєте? Автономію для того „хлопа-хама", для тої „гайдамацької дзічи".

Чи може і того вам замало? Автономія Українцям, на українській території.

Сьвіт не має права сказати, що Ляхи не є „вспаніаломисьльні".

Що свій шляхотський гонор сплямили жидівськими погромами, а до „бленкітної" крови домішали трохи жидівської крови, то за таку багательо Ляхів не можна ще осуджувати. „Що вольно воєводзє", того не вільно нам, Українцям. Ми-ж так довго жили з панами Ляхами, що її повинні вже про се знати.

Але що з „бидлом" порадиш? Не хоче шляхотсько-польської автономії і баста.

І я сам признаю ся, що до того „бидла" належу, і заявляю сьвято, що хотяй би Ляхи давали мені і десять автономій, хотяй би мирова конференция десять разів признавала галицьку Україну Ляхам, то я і міліон таких як я не погодимо ся з такою гадкою, щоби ми могли лишити ся під ляцько-шляхотським „берлом"!

Душу й тіло ми положим за нашу свободу, а до Ляха живі належати не будемо. Ніхто не має права віддавати нас, чотири міліони галицьких Українців, в ляцьку неволю. Нам вистарчить лише пригадати собі, як то австрійсько-ляцька шляхта поводила ся з нами в конституційній Австрії послідними часами. Вистарчить нам пригадати собі ряд постійних насильств при виборах, котрі поповняла ляцька шляхта на українськім населеню на власній його земли. Як било ся серце українського селянина, коли йому приходило ся запукати в двері Ляха-урядника. Кілько зневаги, кілько упокореня зносив український селянин від ляцького льокая, возного, або від другого шляхотського посіпаки. Доводило ся нераз цілими днями вистоювати під урядами податковими, заки „пан поборца" був ласкав приняти принесений податок.

Австрійська конституція давала рівні права всім народам, проживаючим у тій державі, але польська шляхта своїми підлими брехнями добивала ся на уряди на всі висші становища і там давала волю своїй „шляхотській натурі".

Цілі століття зносили ми польську наругу і знущаня, але навіть цілі століття не в силі затерти тих сумних болючих споминів і помирити Українців з Ляхами.

Як велика є кривда українського народу, того не в силі ніхто другий, кромі Українця, відчути ані зрозуміти.

Щоб освободитись від ляцької опіки і позбути ся шляхотської автономії, ми готові помирити ся навіть з нашим найбільшим ворогом.

Можні сего сьвіта, що так необережно розпоряджаєте долею **сорокміліонового українського народу, будете мусіли** колись признати ся до вини за дуже лихі наслідки.

На бік всі партійні непорозуміня, а лучім ся до боротьби проти спільного ворога-наїзника! Докажім, що ми варта носити назву Українців. Кому дорога ся назва і хто не хоче носити на собі пятна зрадника своєї Неньки-України, той не посьміє в таку важну хвилю робити якихнебудь особистих чи партійних порахунків. Ганьба таким, котрі кажуть, що ми тут нічого не поможемо. Хто не боронить свого істнованя, не варта жити на сьвіті, бо навіть найменьший хробачок, притоптаний ногою, боронить свого істнованя.

Тож до діла, братя! Додайте відваги слабодухам, а в слушну хвилю спішіть з помочию моральною, матеріяльною і фізичною своїй Неньці-Україні!

Осип Логин.

ПОМОЖІМ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ КОМІТЕТОВИ!

(Допись з Філядельфії).

Вже минає пять місяців від часу завішеня оружа, і від сего часу зїхали ся представники всіх воюючих як також поневолених народів до Парижа, щоб там обговорити і уложити условя сталого і тривалого мира, котрий мав би дати запоруку більшим і меньшим народам жити і розвивати ся своїм національним житєм. Між иншими прибули також і делегати від нашої дорогої, шарпаної на всі сторони неньки України, котрі, як доносять вісти, мусять побороювати великі перешкоди, щоб нашу справу представити мировій конференції в правдивім сьвітлі. Імперіялістичні польські юнкри докладають усіх можливих злодійських спекуляцій, аби нашу справу представити в як найчорнійшім сьвітлі, не жалуючи гроша на перекуплюване преси, щоб за всяку ціну дістати східну Галичину, та з нею всі богатства, які там знаходять ся. А вжеж найбільший апетит дістали Ляхи на наші терени нафтові, без котрих, як кажуть, вони не можуть обійти ся.

І американські Українці, котрі гуртують ся при Українськім Народнім Комітеті, вислали своїх представників на мирову конференцію. Сї представники мають в нашім імени заявити волю і непохитне становище Українців в Злучених Державах.

Читаючи вісти, які надходять від нашої делегації, знаходимо між иншим висловлене радости предсідателя нашої делегації, д. Сидоренка, з нагоди прибутя делегатів з рамени Українського Народного Комітету, котрий заявив, що наші делегати будуть дуже помічні спільній праци проти ворогів, похвалюючи особливо гадку У. Н. Комітету за вислане в нашім імени конгресмена Геміля.

Здавалоб ся, що по таких відомостях кождий, у кого тільки бє щире українське серце, вже раз прозрить на очи та переконаєть ся, хто йому брат, а хто ворог, та зі всіх сторін посиплять ся жертви на оборону рідного краю, а Укр. Нар. Комітет своєю щирою працею позискає для сеї організації як найбільше членів. Але з болем серця мусимо признати, що воно так не є.

Проводирі-яничари загнали наш нарід в таку темну улицю, що він, хотяй в дусі мусить признати добро у веденю справи Укр. Народним Комітетом, то однак не може навіть свому власному переконаню повірити, бож сам герой Січинський говорить про роботу Укр. Народного Комітету инакше... Коли порівнаємо моральну користь для нашого народу з убитя польського юнкра Потоцкого зі шкодою в убиваню українського народу в Америці морально, то тоді геройство страшенно змаліє, в натомісць зло, заподіяне п. Січинським українському загалови, стане перед нашими очима в так великій мірі, що замаже всякі добрі гадки і діла п. Січинського супроти свого народу.

Возьмім н. пр. „Робітника". Чий се фундамент? Вправді п. Січинський не може тепер за сю газету відповідати, але фундамент зістане таки фундаментом. Дальше, ті вічні плюгавленя і накиди на наших передових людий, котрі з посьвятою працюють для нашої справи, дають нам дуже немиле вражіне та кажуть нам сумнївати ся про щирість п. Січинського до нашої спільної справи. А от недавно попала ся мені в руки „Українська Газета", котрої редактором є п. Січинський. І як вона презентуєть ся? Встидно сказати, бо в першій мірі зараз по перечитаню я не міг виробити собі переконаня, чи то справді газета українська, чи може чеська, котрої редактором повинен бути професорина Масарик, а читати її повинні Чехи. Там в обороні Масарика, за нечесне прізвище дане йому „Місіонаром", газетою, котра нічого спільного не має з політикою, а як що коли напише, то тільки в обороні католицької церкви, бо се є її ціль, виливає всяку злість і бруд на нещасного „Місіонара", що поважив ся такого ученого професора, та ще до того боса від „Середно-европейського Союза", назвати професориною! Та статя булаб на місци, але в чеській пресі, а за українські гроші і в українській часописи повинно ся про кого иншого і про що иншого писати...

Таких шкідників української справи ми маемо подостатком, але наш загал не повинен звертати на них уваги, бо ми не діти, і колись за наші гріхи прийдеть ся нам самим відповідати. Ми мусимо жити не иншою, але сею гадкою, що справедливість побідить та в недовгім часі станемо напроти себе на вільній земли українській, око в око з нашими неустрашимими борцями за сьвяту справу, та що скажемо їм у відповідь на їх так великі діла в обороні рідного краю, як посьвята житя, майна і т. и.

Чи покликуючи ся на невідвічальних зарозумілих провідників, змиєш з лиця свого ганьбу, котрою ти окрив ся через те, що не йшов рамя об рамя з людьми, котрі працюють для народної справи з повною посьвятою? А ти замісць помочи може ще і шкодив... Ні, братя, так бути не повинно! Станьмо всі як один при Українськім Народнім Комітеті та поможім йому в його мозольній а щирій праци у визволеню нашої дорогої неньки України! Нехай не буде між нами ані одного, котрий не жертвував би щось на оборону рідного краю!

Дальше, не меньше важною річию є вписуване в члени Українського Народного Комітету. Се певного рода конскрипція, через що дізнаємо ся в повнім того слова значіню, хто з нами, а хто проти нас.

Тож, братя, до діла! Запануймо самі над собою, розгляньмо добре теперішні обставини і положене нашого народу, не даймо ся звести на манівці, але станьмо при Українськім Народнім Комітеті як один та складаймо жертви так, аби Фонд оборони Галичини дійшов до міліона. Поможім Укр. Нар. Комітетови в його праци, а сим здобудем собі любов нашої дорогої Вітчини.

С.

ВІДОЗВА

ДО УКРАЇНЦІВ З СІЛ ВІРСКЕ І ЗАЛУЖЕ, ПОВ. СЯНІК, ГАЛИЧИНА.

Низше підписаний Комітет має честь повідомити отсею дорогою, що дня 11. мая б. р. Українці зі згаданих сіл, працюючі в Картерет, Н. Дж., зійшли ся до місцевої Української Галї, щоб порадитись і дати поміч потерпівшим братам в згаданих двох селах, належачих до одної парохії.

Наради отворив п. Йосиф Гінда, поясняючи ціль зборів і пекучу потребу для збираня жертв на напотрібнійші цїли. Відтак забирали слово Йосиф Вадяк, Андрій Скоципець і инші, заохочуючи до заложеня Комітету для збираня добровільних жертв. До Комітету зістали вибрані слідуючі:

Йосиф Гінда, голова; Йосиф Клебан (старший), касієр; Йосиф Вадяк, секретар; Андрій Скоципець, Василь Лещик, Михайло Скоципець і Гриць Бобенчик, колекторн.

На поклик сього Комітету посипали ся щедрі жертви і на початок зложено $250, котрі то гроші Комітет вложив до місцевого банку на щадничу книжочку.

В імени зборів вибраний Комітет взиває всіх Українців і Українок зі згаданих сіл, живучих в Америці, до помочи, щоб довершити розпочате діло. Маємо повну надію, що не забракне ні одного з нас, котрий би не поспішив з помочию в так важній хвилї. Імена всіх жертводавців будуть вислані до місцевого уряду згаданих сіл. Жертви і листи просимо слати на адресу секретаря: Jos. Wadiak, P. O. Box 164, Carteret, N. J.

Комітет.

Михайло Грушевський.

НАМ БРАК НАЦІОНАЛЬНОГО ЖИТЯ.

Громадянство українське повинно ставити серіозні вимоги до себе у своїх відносинах до національної науки, літератури, артистичної творчости, — і вимагати серіозного трактованя своєї діяльности від своїх діячів. Діло серіозне, і се треба тямити. Повнота національного житя не приходить сама; її треба здобути.

Щоб стати нацією, для сього мало є мати етноґрафічну фізіономію, етноґрафічну територію, певну числову, демоґрафічну масу. Треба хотїти бути нацією, треба в тім напрямі працювати сильно, рушити всї суспільні засоби — перетворити потенціяльну енерґію етноґрафічного істнованя в динаміку національного розвою. Етноґрафічна окремість — се статика; національне житє — се продукт волї, динамічної енерґії народу. Треба длятого хотїти, треба робити.

Се мало розуміє наше громадянство, з вдоволенєм повторяючи гучні цифри міліонів української людности, тисячі квадратових миль етноґрафічної української території, а не розуміючи, що не сї пасивні міліони й тисячі, а напружене енерґії національного житя рішає долю національности. Двоміліонова Норвеґія з її повнотою національного житя варта з сього погляду кілька разів більше українських міліонів, — і буде варта, поки українське громадянство не перемінить свого етноґрафічного істнованя на національне житє; поки не викрише з себе огню національної енерґії, поки не приложить до себе вимог національного житя.

ПОКЛИК ДО НЕДОЧУВАЮЧИХ.

(Допись з Палмертон, Па.).

Возьмеш в руки часопись „Свободу" чи „Америку", так в кождім числї побачиш або поклик, або упімнене, або просьбу від щирих і правдивих Українців, котрі взивають загал о поміч Україні. Глядиш на так званий 100-тисячний фонд, тай сам собі не віриш, щоби наш український загал так собі злегковажив таку під теперішний час важну справу. Але як придивиш ся до виказу жертв, то переконаєш ся, що се є дійсна правда.

Я думаю, що ті виродки з залїзним серцем недочувають, що їх Мати-Україна кличе і ридає: „Діти! Поможіть! Є вас в Америці понад шістьсот тисяч! Щоб кождий дав лиш по доляреви, то була би гарна поміч нашим потребам, як за морем так і тут".

Ясна річ, що ми не попали би в гріх, як би кождий з нас дав одного доляра що місяця. Якаж би то була красна квота! Таж то всьо наше — тоті сироти, калїки, борці, котрі борють ся з нашими проклятими ворогами. Таж наші старокраєві борці є тими ковалями, котрі від сходу до заходу сонця кують тяжкими молотами нашу власну долю.

Тож до діла, Братя і Сестри! Тії, що вже дали, най ще дадуть, а тії, котрі недочувають тай не бачать того, що кождого дня чують і читають, нехай тямлять, що їх мати, котра їх кормила, і до них простягає свої висохлі і змарнілі руки, заплакане і схудле лице від московського і польського кнута, тай кличе: „Горе вам, горе, виродні діти! Схаменіть ся, бо лихо вам буде!"

Д. Коцюбинський.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ ЗАКОН ПРО ПРАЦЮ ДІТИЙ.

Дня 1. вересня 1916 р. конґрес Злучених Держав ухвалив закон, яким заказано уживати до праці в майнах дітий у віці низше 16 літ, а в фабриках та инших промислових заведенях дітий низше 14 літ взагалі, а до літ 16 більше як вісім годин в день, та заборонено нічну працю дітий. Одначе Найвисший Суд Злучених Держав рішив, що той закон неконституційний (противить ся конституції) і тому неважний. Щоби захоронити дітий від фабричної поневірки, а проте не спротивити ся конституції — так як її розуміла більшість судіїв Найвисшого Суду — конґрес 8 і 13. лютого с. р. ухвалив другий закон, який не заказує прямо фабричної праці дітий, але накладає податок на продукти дитячої праці. Зрештою постанови тісамі, що в законі з 1. вересня 1916 р. Податок наложений на чистий дохід з тих майн і копалень, в котрих були заняті діти у віці низше 16 літ і на доходи з фабрик, заводів, млинів та других промислових заведень, в яких дозволено працювати дітям низше 16 літ, або діти від 14 до 16 літ працювали більше ніж вісім годин в день або по ночи. Таким способом, сподівають ся, підприємцям не оплатить ся наймати до роботи дітий замісць дорослих робітників.

МУЗИЧНІ АФОРИЗМИ.

Коли маєш слухати музики, то питай радше, що будеш слухати, а не кого (питай про твір, а не про виконавця).

Через ґенія дає природа штуці правила.

Музика є красшою і висшою мовою ніж слова. В тих моментах, в яких піднесеній души кождий вираз видаєть ся слабим, коли вона не є в стані висказати свобідних тонкостий свого почуваня словами, там доперва зачинаєть ся штука — музика.

Мельодія і гармонія — сі головні співчинники музики, не находять ся в природі, а є виключно ділом людського духа.

ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Хто зміняє свою адресу, нехай витне сю картку, долучить почтову марку за 5 центів і вишле на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 5 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу ....

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу ....

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

УВАГА: Член У. Н. Союза мусить подати число свого відділу у відносній рубриці.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА
за місяць май 1919 р.

ПРИХІД:

Від.	Заплатив	Від.	Заплатив
1.	312.23	90.	42.62
2.	79.67	91.	130.76
3.	45.40	92.	14.79
4.	57.06	93.	22.85
5.	42.26	94.	33.56
6.	26.51	95.	39.64
7.	108.50	96.	99.98
8.	27.33	97.	11.05
9.	79.20	98.	63.87
10.	147.39	99.	108.74
11.	6.63	100.	16.37
12.	105.53	101.	40.45
13.	41.84	102.	228.41
14.	35.38	103.	82.35
15.	37.83	104.	147.54
16.	27.34	105.	79.57
17.	30.41	107.	52.66
18.	85.24	108.	47.62
19.	11.09	109.	101.89
20.	127.32	119.	35.11
21.	15.09	111.	36.57
22.	56.47	112.	116.33
23.	31.05	113.	54.41
24.	78.86	114.	43.01
25.	21.23	115.	28.19
26.	21.80	116.	27.07
27.	67.54	117.	66.92
28.	85.17	118.	22.04
29.	95.02	119.	22.38
30.	24.95	120.	67.45
31.	20.62	121.	16.35
33.	26.04	122.	6.34
34.	62.05	123.	34.70
35.	34.42	124.	53.05
36.	33.17	125.	24.22
37.	39.07	126.	13.31
38.	173.50	127.	72.41
39.	40.73	128.	26.50
40.	11.00	129.	13.69
41.	55.10	130.	133.68
42.	69.51	131.	18.88
43.	13.74	133.	151.83
44.	63.02	134.	23.02
45.	94.06	135.	123.51
46.	39.72	136.	114.74
47.	21.45	137.	40.57
48.	65.72	138.	25.73
49.	18.15	139.	28.24
50.	15.33	141.	17.91
51.	26.38	142.	102.99
52.	18.46	143.	50.45
53.	39.05	144.	60.12
54.	21.04	145.	22.22
55.	47.97	146.	97.04
56.	60.50	147.	135.43
57.	56.85	148.	19.17
58.	36.23	149.	57.26
59.	50.76	150.	14.23
60.	14.88	151.	57.74
61.	63.38	152.	20.68
62.	58.04	153.	22.49
63.	171.21	154.	26.82
64.	34.28	155.	198.65
65.	142.33	156.	31.53
66.	56.55	157.	12.35
67.	82.09	158.	27.77
68.	31.78	159.	32.27
69.	71.88	160.	84.22
70.	191.60	161.	27.74
71.	21.83	162.	21.92
72.	48.74	163.	21.48
73.	19.47	164.	43.13
74.	27.77	165.	109.07
75.	62.28	166.	21.36
76.	156.87	167.	21.23
77.	50.87	168.	113.94
78.	103.99	169.	18.65
80.	45.77	171.	47.12
81.	120.68	172.	40.52
82.	18.58	173.	30.79
83.	63.65	174.	45.75
84.	10.51	175.	61.96
85.	97.22	176.	22.05
86.	57.77	178.	15.47
87.	58.88	179.	134.32
88.	12.52	181.	36.01
89.	13.19	182.	27.71

Від.	Заплатив	Від.	Заплатив
183.	39.85	276.	212.57
184.	12.85	277.	30.49
185.	35.20	278.	41.22
186.	66.96	282.	69.83
187.	22.35	283.	56.63
188.	32.56	286.	35.30
189.	13.01	288.	70.23
190.	9.70	290.	26.46
198.	24.80	291.	26.03
193.	114.31	292.	79.54
194.	15.49	293.	7.60
195.	28.54	295.	90.03
196.	22.91	296.	93.40
197.	19.75	300.	244.74
198.	28.75	301.	100.15
199.	12.53	303.	18.35
200.	52.20	305.	14.04
201.	18.18	308.	63.16
202.	18.18	314.	10.14
203.	44.11	315.	8.24
204.	14.36	316.	85.17
205.	19.86	317.	47.30
206.	78.69	318.	48.46
207.	40.58	320.	27.51
209.	112.15	321.	45.83
210.	31.35	322.	31.58
211.	62.14	323.	22.94
213.	160.76	324.	66.22
214.	22.35	326.	81.61
215.	34.21	330.	99.13
217.	193.05	332.	40.77
218.	191.63	336.	129.72
220.	76.13	338.	185.57
221.	199.91	339.	64.38
223.	102.51	341.	58.19
224.	11.93	342.	78.76
228.	40.82	344.	13.22
229.	106.79	347.	20.27
230.	106.15	349.	31.39
233.	49.80	350.	53.68
234.	132.47	351.	22.74
235.	78.19	355.	33.47
237.	105.26	357.	21.69
238.	5.42	363.	59.22
241.	32.60	364.	56.03
243.	69.41	365.	50.24
244.	19.95	367.	61.73
245.	75.72	369.	82.02
246.	25.50	370.	86.33
247.	151.68	371.	38.31
248.	80.13	373.	9.93
251.	47.95	380.	33.03
251.	100.72	381.	10.49
255.	63.26	385.	31.48
256.	19.91	388.	82.10
258.	31.46	391.	27.33
259.	111.47	392.	8.87
261.	20.47	393.	29.45
262.	18.25	396.	61.88
263.	24.85	400.	50.11
270.	133.46	401.	22.44
273.	28.83	402.	13.18
274.	84.38		

На сплату моргечів	1.000.00
Процент від моргечів	393.08
Процент від бондів	2.747.50
Сирітські части по бл. п.:	
Іван Яворський, в. 17	300.00
Іван Морикін, в. 95	100.00
Юрій Гайда, в. 28	800.00
Михайло Шандор, в. 365	850.00
Разом	23.202.44

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:	
Гнат Кушнїр, в. 235	1.000.00
Іван Яворський, в. 17	466.80
Андрій Гевчук, в. 93	1.000.00
Петро Миськів, в. 233	500.00
Анна Дубас, в. 221	50.00
Іван Морикін, в. 95	100.00
Юрій Гайда, в. 28	1.000.00
Григ. Пилипчук, в. 76	500.00
Марія Гладка, в. 42	1.000.00
Мих. Шандор, в. 365	1.000.00
Іван Башак, в. 276	900.00
Йосиф Дубець, в. 2	1.000.00
„Еліен-Проперти Костодієн"	9.004.73
Виплати з фонду сирітського:	
Ол. Загочевська, в. 262	560.00
Йосиф і Марія Котик, від. 278	1.538.50
Яким Копцял, в. 113	428.57
Николай Комар, в. 123	463.50
Іван Соха, в. 28	500.00
Марія Гогар, в. 71	500.00
Запомоги з фонду убогих:	
Михайло Бунда, в. 316	100.00
Юрій Шевчук, в. 384	100.00
А. Балїгроцький, в. 225	100.00
Розходи адміністраційні:	
Платня гол. уряду	340.00
Платня помічника	90.00
Податки від реальности У. Н. Союза	702.45
Орган У. Н. Союза	2.144.58
Видатки канцелярійні	91.73
Разом	25.180.86

ЗІСТАВЛЕНЕ:

Прихід за місяць май	23.202.44
Готівка з кінцем місяця цьвітня	115.637.01
Разом	138.839.45
Розхід за місяць май	25.180.86
Готівка з кінцем мая	113.658.59

БІЛЯНС.

Стан чинний:	
Готівка	113.658.59
Моргечі	49.350.00
Бонди	237.647.00
Реальність	19.500.00
Друкарня	22.000.00
Разом	442.155.59
Стан довжний:	
Фонд посмерний	177.579.91
„ резервовий	124.051.48
„ адміністрац.	28.817.48
„ убогих	9.612.22
„ конвенційний	7.369.26
„ народний	5.298.07
„ сирітський	89.427.17
Разом	442.155.59

К. Кирчів, гол. предс.;
В. Левчик, гол. касієр;
С. Ядловський, г. фін. секр.

БЕЗРОБІТЄ І ЯК ЙОМУ ЗАРАДИТИ.

Щоб найти лік на недугу, треба подивитись до її причин. Причини безробітя є ріжні. Причиною можуть бути торгові відносини, — люди перестали купувати і фабрикант не може продати продуктів своєї фабрики. Такий брак попиту на товари приходить через торгову крізу, фінансову паніку, утрату кредиту, або навіть через зміну в моді і стилю. Ті причини лежать поза контролею окремого фабриканта і проти них він є безпомічний. До певної міри він може предвидіти наслідки, але конець кінців, не маючи замовлень, застановляє роботу в фабриці і робітники, всї чи частина, лишають ся без занятя і заробітку.

Причиною безробітя можуть бути також конфлікти поміж управою фабрики і робітниками, передівсім страйки. Страйкуючі робітники не можуть купувати товарів і давати можливість праці робітникам по инших фабриках. Звичайно робітники домагають ся більшої плати. Але то не все. Часто ходить о прикрі умови праці, кепські мешканя, невигідний транспорт і таке инше. В тих случаях, розумієть ся, капіталїст вже може зарадити, чи яко господар і властитель своєї фабрики, чи своїм впливом на лад в місті і міську адміністрацію. Тільки треба додати, що тут не ходить о жадне добродійство. Заспокоєне справедливих робітничих потреб і домагань не може вважати ся жадною окремою чеснотою.

Особливо в таких критичних часах як теперішні кождий фабрикант повинен уважати, щоб не дати поширити ся безробітю. Та власне неувага і нерозуміне з їх боку є аж надто часто його причиною.

Врешті безробітє приходить, коли капіталісти „мають нагоду" і ту нагоду використують, аби „зробити порядок" з організованими робітниками. За тим слїдує боротьба і безробітє. У великій мірі так представляєть ся справа тепер, коли богато компаній хотілоб подиктувати робітничим юніям передвоєнні ціни.

Звичайно робітнича плата в теперішних умовах нормуєть ся залежно від того, скільки є робітників і скільки роботи. Многі думають, що через демобілїзацію жовнїрів і робітників з воєнних промислів стало вільних і готових до праці дуже богато робучих рук, через те мусить обнизити ся заробітна плата, а за тим приходить боротьба, страйки і безробітє. Та треба тямити, що на ділї робітників тепер меньше ніж бувало. В нормальний час до Злучених Держав прибулоб за тих чотири роки яких чотири до пять міліонів імігрантів. Чере війну прибуло їх лиш один міліон. Богато чужинців виїхало на війну до своїх країн. Врешті з двох міліонів американських жовнїрів ще значне число лишило ся в Европі і армія все ще зуживає богато американських продуктів.

Врешті, хоч кождий окремий фабрикант мусить взяти на себе частину одвічальности, то кождий робить для свого інтересу і не заризикує ним, щоб зарадити безробітю. Цїле громадянство: держава і федеральне правительство, стейти і міста мусять приняти на себе одвічальність.

Певна річ, не треба продукувати непотрібного. Але є цїла маса річий, яких потребує американське громадянство: більше шкіл, ліпших доріг, парків, більше управної землї, а передівсім більше і ліпших домів. Роботи булоб для всїх аж забогато. При теперішних цїнах матеріялу і воєнній заробітній платнї кошти булиб досить значні, але її непомірно меньші, ніж коштувалоб ще кілька місяців війни.

Davis R. Dewey,

Професор економії в Технольогічнім Інститутї в Массачусетс.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ДОРОГА ДО ЗДОРОВЛЯ.

Не все і не кождий може захоронити ся від хороби. Але дуже часто можна. Чиста хата, чиста їда, чисті руки, чисті зуби, чиста вода, чисте молоко, сьвіжий воздух, не допускати до себе мух і комарів — те все часто не коштує богато, або й нічого, а може захоронити від неодної недуги.

Чи ви певні, що для того зробили все, що могли?

Чи ваша хата чиста і провітрена?

Чи чиста та вода, яку ви пєте? Коли черпаєте її з криниці або жерела, так чи не затікає туди гноївка, помиї або инша нечистота?

Чи молоко для дітий все переварене або пастеризоване? Чи кожде має по три склянки на день?

Чи дитина годуєть ся при грудях так, як повинна. Чи уважаєте, щоб держати її чисто? Чи має досить сьвіжого воздуху, чи може тримаєте її в горячій і задушливій кухни?

Чи знаєте, що недугу переносять мухи і комарі, та що їх в хаті не повинно бути?

Чи знаєте, що всяка простуда „заразлива" і легко може набавити хороби друхих, особливо дітий?

Чи знаєте, що хоробу розносить ся брудними руками і що треба їх мити перед кождою їдою і забираючись до вареня?

Коли хто у вашій хаті хорий шкарлятиною, дифтерією, дихавичним кашлем, сухотами, тифом або якою заразливою недугою, — чи ви сейчас кличете доктора та забезпечилися, щоб хороба не перекинула ся на других?

Врешті, чи вам і вашій родині фізично нічого не бракує? Чи питали ся доктора? Чи знаєте, що лїкар оглянувши може відкрити перші початки хороби і так продовжити житє?

А коли на всї ті питаня ви можете відповісти „так", то чи й ваш сусід може так сказати? Чи навчили ви його, щоб своєю недбалостию не накликав небезпеки на своє і ваше здоровлє?

Лїкарські оглядини показали, що трета часть усіх рекрутів в Злучених Державах ізза фізичних недомагань була нездатна до військової служби. Здебільша тих недомагань не булоб, якби завчасу їх завважено і вигоєно. Треба звернути увагу на кожду слабість, хочби ще не докучливу і не болючу.

Слабий зір. — Кепський зір треба направити відповідними окулярами. Дібрати окуляри може лише лїкар-специяліст або очна клініка. Нехай ніхто сам не вибирає собі. Невідповідні окуляри напружають очи і можуть зіпсувати не лиш зір, але й здоровлє.

Зуби. — Зіпсуті зуби або зубні корінї, хоре піднебінє або ясна можуть набавити чоловіка тяжкої хороби і повинні бути негайно вилїчені. Коли хто не має зубів до жуваня, повинен вставити собі штучні, так як для здоровля треба конче добре пережувати кожду їду. Зуби чистити щіткою докладно і найменьше два рази на день. Хто має болючі або зіпсуті зуби або богато золота і пльомбів в зубах, повинен упевнити ся, чи корінї не зіпсуті. Найліпше прослїдити промінями „Х". Воно особливо важно, коли хто має ревматизм або болї в суставах, для яких не видно иншої причини.

Катар носа, розширені ніздря, віддихане устами і всякі недомаганя в носї розвивають ся в дитячім віцї і вимагають уваги і лїченя. Завчасу можна їх вилїчити. Часом треба операції, дуже простої. Невигоєні приводять до виродженя уст і носа, грудної та иншої слабости.

Ноги. — Найбільше недомагань буває через недопасовану обув, брак руху і слабість мускулів в передній части ноги (стопі). Звичайно поможе вправляти гімнастикою стопи та долїшні частини ніг. Часто ноги болять від зіпсутих зубів.

Замала вага. — Часто чоловік худне і тратить на вазї через неправильність у спаню, їдї та недостачу руху і вправи. Але проте дуже важно, щоб добрий лїкар докладно оглянув, чи нема дійсної хороби, особливо сухіт.

Завелика вага. — Треба гімнастики і руху. Також лїкар повинен оглянути, чи нема більшої хороби. Бути грубим і товстим, особливо в середнім віцї, також небезпечно як хороба серця.

Руптура. — Пораду може лише дати добрий лїкар або треба йти до шпиталю. Звичайно треба операції.

Недомаганя нирок і мочових проводів. — Правильна дієта і житє можуть вилїчити недужого. Треба жити помірковано, не уживати алькоголю, не їсти богато мяса і взагалї не переїдатись. Одначе необхідно порадити ся лїкаря або піддатись оглядинам у шпитали.

Бите серця, серцеві недуги. — Людина зі слабим серцем може бути нездатна до тяжкої фізичної праці. Але при правильнім житю, дієті і праці може дожити до пізного віку. Коли ваше серце нездорове, то уникайте тютюну і алькоголю, не пийте богато кави і чаю, їджте помірковано, не богато їджте на ніч, дихайте сьвіжим воздухом, проходжуйтесь, але не напружуючи себе, та не годї, як чуєте біль в грудях або не стає вам віддиху. Чоловік хорий на серце повинен дати оглядати себе лїкареви найменьше раз в рік.

Недуги легких. — Сейчас переконати ся в лїкаря, чи нема сухіт. Можна дати оглянути ся в департаменті здоровля в своїм окрузї. Основою лїченя є сьвіжий воздух і поживна страва. Ніколи не уживати патентованих медицин і реклямованих ліків.

Ревматизм. — Патентовані ліки і натираня не поможуть. Лїкар мусить оглянути цїлий організм.

Недуги полових органів. — Для охорони своєї і родини конечне старанне і основне лїчене під сталим наглядом лїкаря. У великих містах є клініки, де лїчать даром.

Онуфрій Ковальський.

ПАТРІОТИЗМ.

(„Січові Вісти").

Одного разу чоловік, що приїхав з тихо-океанських островів до Парижа, ходив по містї та оглядав ріжні дива. Коли прийшов до ботанічного городу і побачив там бананове дерево — так і залляв ся сьльозами і почав цїлувати деревце. Питали його люди про причину сього зворушеня. Він відповів, що коли побачив се дерево, то йому здавало ся, що він несподївано опинив ся серед бананових лїсів у своїй вітчинї. Серце забило радостию, благородні думки забушували в його душі, він загорів великою любовю до рідні, до земляків, і здавало ся йому, що нїде так не гарно, як на йогоріднім острові, і в сю мить забажав вернути ся в рідні сторони.

Таке благородне чувство, така ідейна любов батьківщини — се патріотизм! Патріотизм отже — се горяча любов, привязанє, посьвята для свого народу, для вітчини, котра хочби й як була слаба, опущена, безталанна, гонена — то жадне положенє, жадне її нещастє не здержує правдивого любителя свого родинного краю любити його над все, посьвятитись на його жертвеннику.

Ся любов є вжето вроджена, вжето поширена, зміцнена просьвітою, пізнанем сторінок рідної історії та вирозумінем потреб свого народу.

Думаємо, що найбільшою благодатию, найбільшим щастєм, яким нас надїлено — се вроджена родительська любов та розкішне привязанє до рідної землицї. І власне сей вроджений інстинкт прямо насильно примушує нас майже перецїняти свої й наших батьків рідні сторони. Примїром мешканець Етіопії, Африка, — хоч як його край є пустий, то він уявляє собі, що „сам Бог сотворив ті піски і пустинї, а на сотворенє инших країв післав лише своїх відпоручників-ангелів". Не меньше є привязані Ескімоси до свого холодного, снїжного краю, до ледової хати, до рибного трану — і вони більше цїнять свої сторони ніж всякі европейські вигоди.

І з такої вродженої любови повстає бажанє служби свому краєви та захищати його перед національним ворогом, перед усім тим, що могло би шкодити вітчинї.

Люди-ж тогосамого краю, з такимисамими почуванями, живучи спільно — відчувають потребу зорґанїзованя суспільного ладу, уряду, власти, котрій би вони повинували ся, слухали, шанували; бо чоловік, се єство товариське, яке в злуці, в орґанїзації бачить силу, а в настановленій собою власти — моральну та матеріяльну поміч і конечність.

І власне совісне виповненє своїх обовязків супроти зорґанїзованого, демократичного, справедливого ладу; супроти своїх родимців, спів-мешканців, а тимсамим супроти цїлої рідної або прибраної вітчини-держави, є патріотизмом.

Коли-ж ми хочемо заналїзувати саме слово „патріотизм", то увидимо, що воно походить як з грецької так і з латиської мови та означає дословно: „спадщина по батьках"; а „патріот" означає властиво „співродимець", але в переноснї се слово означає „любитель вітчини".

Застановім ся тепер дещо над патріотизмом, поширеним, набутим, зміцненим національною сьвідомостию. Він є замітний, без сумніву, тим, що ми бачимо саможертву своїх предків, своїх батьків, своїх народних героїв, котрі полюбили рідний край і його нарід над житє; котрі залюбки стратили майно, проляли кров в обороні народних ідеалів, аби грядучим поколїням запевнити славу, добробут, волю, пошану зі сторони чужинців. І в цїли увіковічненя сих предківських ідеалів, їх праці, їх змагань — в кождій тверезо думаючій, просьвіченій людині повстає необмежена жажда захистити сю „спадщину по батьках" та передати її своїм дітям.

Та воно й так буває, що патріотизм потягає за собою й найбільші жертви; коли, примїром, горожанин охотно, з почутя обовязку віддає своє житє на жертвенник вітчини в часї нападу ворога; коли, примїром, наш незабутний поет Шевченко терпів каторгу за вщїплюванє любови до вітчини, за посїв народної сьвідомости. Одначе в звичайнім значіню патріотизм складаєть ся із щоденних, приватних обовязків, які накладає на нас вітчина й наше суспільне становище, а які ми вірно сповняємо; бо-ж цїле наше житє складаєть ся з маленьких, дрібненьких, звичайних дійств, які мають далекосягле значінє в призначеню чоловіка. Ґете сказав, що „в часї мира патріотизм залежить на тім, аби кождий чоловік замітав перед своїм порогом, виповняв свої обовязки, виучував ся своєї лекції, щоб добро панувало в його домі".

Тож бачимо, що патріотизм включає обовязки не лише позитивного змісту, то є припорученя, які на нас вложено і які ми маємо сповнити; патріотизм включає обовязки й неґативного змісту, то є такі дійства, від котрих кождий щирий, чесний і вирозумілий патріот повинен і мусить здержувати ся: примїром — від перекупства підчас голосованя, від зради і инше.

Якраз від щирого, ретельного виконуваня тих щоденних обовязків всїми горожанами, від повздержаня від переступків залежить цивілїзація й поступ; бо се запевняє нам свободу й респект у других народів, обезпечує наші особи й майно перед розбишацтвом та крадїжию, — словом — приносить нам вдоволенє і щастє. Такі сьвідомі, характерні люди оupруть ся хочби й найбільшому ворогови. Ось маємо примір: француський король Людвик XIV питав свого найвизначнїйшого міністра, чому він мимо того, що так здібно кермує Францією, — не може завоювати малої Голяндії? На се той міністер, на імя Кольберт, відповів: „Тому, що велич краю не залежить від ширини його території, але від характеру його людий"...

Бачимо, що патріотизм означає не лише любов вітчини й бажанє всього гаразду для неї, але передівсїм означає потребу самопосьвяти, праці, виповненя горожанських обовязків, наложених нам нашою суспільностию або переданих предками. До того треба щирости, простодушности, відваги, терпеливости і взагалї горожанських чеснот, опертих на християнських, культурних засадах.

Такими засадами, рішучостию, прикметами відзначалось много українських мужів, що або пером або мечем двигнули український нарід: Сковорода, Котляревський, Шашкевич, Шевченко, Федькович, Франко, Хмельницький, Мазепа, Грушевський, Винниченко, Петлюра і безліч инших, котрі не лише добро власного народу мали на метї, але й добро цїлого людства лежало і лежить їм на серцї.

Розумієть ся, що чоловік постановлений жити й дїлати не лише для свого рідного краю, але також і для добра, для поступу цїлого людства. Жаден щирий і розумний чоловік-патріот не обмежуєсь творити добро лише для себе, свого окруженя, своїх родимців, — не буде шовністом — але все мати-ме на гадцї добро й любов цїлого людства. Але щоби любити всїх і бути для всїх пожиточним, то заздалегідь конечною й безсумлївною річию є навчити ся любити й цїнити своє рдне, свій нарід, його інституції і бути готовим прийти з помочию найблизшому окруженю, а тим приготовитись до універзальної, християнської культурної кооперації, до чого і постановлені всї єства. Лише такий, сьвідомий, мудрий патріотизм веде до загального народного добробуту.

Український же патріотизм залежить на тім, щоби усе дороге українському серцю, всї народні сьвятощі плекати; щоб сьвятити память великих, ідейних наших провідників, борців за волю українського народу; щоб рідну землицю цїнити над усе і її захищати перед ворогами; щоб в християнській любови сїяти мораль, здорові засади чоловіколюбства, добробуту, демократизму, справедливости, поступу; щоб принести батьківщинї славу й поважанє в сьвітї, уникаючи похибок, а вступаючи в слїди наших правдивих предтечів-патріотів в єдности, згодї, альтруїзмі; щоб передівсїм в дїтий вщїплювати любов, всї засади здорового патріотизму, навчати їх української мови, лїтератури, історії. А те все осягнеть ся просьвітою й доброю волею. „Учіте ся, брати мої" — казав Шевченко.

ПОЗІР! ДЖЕРЗИ СІТИ, ПОЗІР!

Тов. Укр. Хор в Джерзи Сіти, Н. Дж.

— відограє —

В НЕДІЛЮ, 8. ЧЕРВНЯ 1919 Р.

в гали церковній на розї улиць Сусекс і Ґрін

дві штуки театральні

ПЕКЛО В ХАТІ

— і —

СЬВІДКИ

Дїєві особи штуки „Пекло в хатї":

Теодор, бідний газда............ п. Андрій Паславський
Таця, його жінка.....п-на Ем. Чомко
Феська, старша дочка............ п-на А. Баранівна
Марта, молодша дочка............ п-на М. Ребакович
Іван, їх син..........п. Ів. Жарський
Пазя, сусідка...........п-на К. Гінко
Доця, сусідка.........п-на А. Мацек
Максим, сусід..........п. Т. Пістун
Мортко, жид..........п. Гр. Райнгарт

Дїєві особи штуки „Сьвідки":

Остап Штрайковський, студент прав ....п. Г. Павлик
Гаврило Твердолобич, війт........ ....п. И. Садїйцький
Семко Береза, сьвідок............ ....п. Г. Щустакевич
Іван Джаґан, сьвідок............ ....п. П. Довгополий
Олена, Іванова жінка. п-на Ем. Чомко
Судія ....п. Вол. Шивчинський
Возьний ....п. Гр. Готра
Писар ....п. Я. Олїнський

Режісер: **п. Кузьма.**

Початок представленя год. 7 вечер.

Цїни місць: І-рядні 50ц., ІІ-рядні 35ц.

Запрошуєсь всїх громадян до участи в сїм представленю. 66-67

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ В ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. ПОЗІР!

З рамени Української Громади в Елїзабет, Н. Дж.

ТОВ. „УКРАЇНСЬКИЙ СОКІЛ"

відограє

В ПЯТНИЦЮ, 6. ЧЕРВНЯ 1919

В ГАЛИ Г. ЛЮТВИНА,
152 So. Park St., cor. Front St., Elizabeth, N. J.

велике представленє

БОНДАРІВНА

драма в 4-ох дїях а 5-ох відслонах Ів. Тобилевича (Карпенко Карий).

ДІЄВІ ОСОБИ:

Староста, вельможний пан. С. Байтала
Чеслав Герцель, шляхтич, його прибічник ....С. Цимбалюк
Гнат Бондар, старий козак......... ....М. Костишин
Тетяна, його дочка..........Е. Горін
Марія, хазяйка у Бондаря. .Д. Шнира
Тарас, запорожець, літ 35......... ....М. Гринищак
Денис, парубок, лїт 25. .А. Лукасевич
Оксана, дївчина, його сестра....... ....Е. Колодїй
Перший Запорожець.....П. Остапчук
Другий Запорожець.......В. Маланчин
Перший чоловік.........П. Остапчук
Другий чоловік........В. Маланчин
Перший наймит..........В. Кіщенюк
Другий наймит............С. Чечіль
Мордохай, жид, арендар...А. Малоїд
Запорожці, народ, дївчата, челядь двірська. — Діеть ся в 17-ім столїтю.

Режісер: **С. Колодїй.**

Початок точно о год. 8.15 веч.

Цїни місць: 75, 50 і 35 цнт.

Чистий дохід призначений на Українську Читальню в Елїзабет, Н. Дж.

Українські Робітники і Робітницї! Приходїть численно самі і кличте своїх знакомих на се представленє, де будете могли подивити ся весело на гарну штуку, яку аматори будуть старати ся виконати як найлїпше. Отож незабувайте на день 6-го червня. Маємо надію, що кождий Українець явить ся на се представленє, щоб поперти народну цїль.

61,64,66 КОМІТЕТ.

Казимир Пшерва-Тетмаєр.

ЛЯВРЕАТ.

Перевів Евген Я.

Вернув з ювилейного пиру.

Пятьдесять літ — пів віку писав; ліричні поезії, драми, новелї, повісти, великий епос — отсе овоч його піввікової творчої праці. Собі на славу, народови на хвалу працював, нарід його й почитати вмів. Дав йому, що міг: дав йому почести, маєток, поважане. Лаврові вінці, зісохлі віддавна і сьвіжі ювилейні, висїли на стінах, памяткові книги лежали на столї; справлено йому вкінци велий пир, цілий нарід згуртував ся в особах своїх представників при столї, щоби йому сказати: ти заслужений, ти великий. Отже задоволений та змучений оваціями сидів сімдесятьлїтний близко старець у вигіднім фотели в своїм сальонї і вдивлюючи ся в огонь, по старосьвітськи розложений у печі, думав: не змарнував я житя...

Була вже пізна ніч і тиша панувала величезна. Нараз старець стрепенув ся, до уха його долетів, якби якийсь стогін... Привид, чи що?... Але незабаром стогін повторив ся, потім роздали ся проразливі крики і витє. Стало ся щось в домі на долинї.

Задзвонив — не прийшов ніхто. Очевидно служба, збуджена ґаласом, збігла на долину.

Старець почав неспокійно ходити по покою; стогони й витє затихли, а замісць того чути було гомін піднесених голосів мужеських і жіночих.

Що діяло ся, не міг розпізнати. Зачав нетерпеливити ся й іритувати ся, а вкінци вийшов з мешканя. На сходах стрінув свого льокая, який задиханий і очевидно дуже зворушений, затримав ся, кличучи:

— Ясний пане, ясний пане! Що там стало ся!...

— Що-ж? Говори! якраз іду...

Льокай підніс руки, наче його хотів би задержати, і закликав.

— Най ясний пан не ідуть! Там погана річ! Там є труп!

— Труп?!

— А так. Той столяр, що мешкав в сутеринах, мав дочку. Дївчина може мала пятнайцять лїт і була страшна пиячка. Крала батькови гроші на горівку, всі про те знали і він її нераз бив. Нині її також зачав бити, а що катував дуже, столяриха почала її боронити. Отже він, в тій великій злости, як пірве сокиру і обухом вдарив жінку в тімя тай убив! Вже його взяли. Най ясний пан не йде, там маса голоти й поліції і труп столярихи. Не стара жінка була, не мала сорок літ. І потрібне то саме нині, по ювилею ясного пана?!...

Старий поет вернув до себе.

— Чи розібрати ясного пана?

— Ні, відійди. Хочу остати сам.

Льокай вийшов.

— — — — — — — — —

Сївши на фотели, як передше, зачав знов дивити ся в огонь у печі. Пів віку праці... маєток... почести... поважане... Пригадали ся йому слова одного з бесідників, який промовляв на його честь: достойний ювилят і лявреат пів віку працював з найвисшою посьвятою і самовідреченєм для суспільности... Перед двома годинами ті слова може гладили мило порожнечу і амбіцію старця, а тепер, пригадавши їх собі, він майже крикнув: то неправда, то брехня! Я працював тільки для себе, собі на хосен і на приємність тому гурткови, що називає ся упривілейованим.

Залюблені студенти учили ся на память ліриків, гістерички плакали над повістями і млїли по льожах на драмах, старі професори і кількох виобразованих дилєтантів любували ся епопеєю, видів то — за се зладжено йому ювилей, пошановано його, названо хвалою краю, його філяром, його чолом, фризом і фундаментом.

А він там, до фундаментів, там на долину, до сутерин, там він не зійшов ніколи. Аристократ з вдачі, блистів по будуарах і сальонах, не дбаючи про ніщо, тільки про здобуванє слави і житєвих вигід. І то називаєть ся піввіковою працею для суспільного добра з посьвятою і з найвисшим самовідреченєм. Цїлком неслушно!...

Так є, природа дала йому незвичайний талант, може генїй; Бог знає, що міг зробити, а зробив — що-ж? Потряс нерви кільком, може кільканайцятьом тисячам людий. А ті міліони, ті величезні міліони?

Вони з його праці, радше з дарів, які йому дала природа, не мали нічого. З сьвітлом свого мозку, з своєю мислию і з своїм словом не зійшов там ніколи, на долину, до сутерин.

Названо йому „апостолом духа" — цїлком неоправдано! Там треба було іти, треба Христа товпам нести, коли було ся апостолом духа...

Під його ногами, там на долинї, діяло ся щось, але він того видїти не зволив: був на те задостойний, занадто почитаний, завеликий. Справдї так; творив для тих, що його приймали шампаном і саджали на першім місци; писав передівсїм для великих панів і богатих доробкевичів... Так є, так є, нераз відганяв мисли, що йому приходили до голови; карти, що йому самі писали ся, кидав в кіш, аби сфері, в якій жив, не наразити ся. Був апостолом, так, але своєї власної користи. Як там, на долинї в сутеринах, нужда точила товпи, як кір, а злочин, його невідступний брат, найдикші виправляв оргії: він скандував спокійно свої аликсандрини в богатім кабінеті, курив добрі циґара в богатім сальонї або чекав в своїй льожі на оплески театральної публики. Ось історія його апостольства, його права до того титулу!

Колись замолоду, літ тому кількадесять, його приятель, давно померший маляр, нарисував був Христа, що угинаючи ся під тягаром хреста в дорозї на Голготу, ще найшов в собі досить сили, аби вільну руку подати старцеви з товпи, так потрученому римським жовніром, що упав. Про той образ говорили тодї богато. Маляр намагав ся Христови надати вираз незмірного співчутя. Через дивний збіг вражінь — образ той, про котрий поет може кількадесять літ не думав, станув йому тепер нараз живий в памяти.

Закрив руками лице і похилив голову на груди. Здавало ся йому, що той Христос з витягненою до поваленого старця рукою глядить на него з давного образу з докором... Таж він не ніс на раменах нічого — а однак нікому руки не подав! Не висїло над ним жадне нещастє, а тямив тільки про себе...

І його ціле житє, той пів віку праці і триюмф, видало ся йому марним, нужденним і змарнованим...

І потрібно було аж так страшного факту, щоби його пробудити з того еґоїстичного сну?... І чомуж будить ся з нього так пізно?...

Почув відразу до своєї вдачі, до своєї власної душі. Цїла його фільософія, основана на праві конечности, виключаючім вину і заслугу, грянула — чув ся винним.

Мав охоту повикидати через вікно всї вінці, памяткові книги і цїнні дарунки, випихав насильно з памяти згадку осіб, які зібрали ся навкруги нього в день його піввікового ювилею, щоби окружити честию і привітами.

— Чомуж — повторяв — чомуж в той, нинїшний вечір, при моїм власнім столї не засїла родина того столяра, щоби читати книжку, яку я для них написав, а яка несла їм Христа...

І чув таку відразу до своєї вдачі і чув ся так винним і цїле житє дотеперішнє видало ся йому так ничтожним... Але починати жити наново було вже запізно.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Вільні Козаки міста Львова", від. 143, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в пятницю, 6. червня б. р., о 8-мій годині вечер, в салі ч. 1. При тій нагоді звертаємо увагу нашим членам, щоби вони не передавали своїх вкладок другим членам, але щоби самі приходили на мітінґи. Неприсутні члени будуть карані після статута. — Е. Душник, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. „Українська Січ", від. 182, повідомляє своїх членів, що заряд товариства виповнив свою задачу, котру товариство припоручило послїдного мітінґу, який відбув ся дня 11. мая 1919 р., і переносить мітінґи з галї Серваса, 132 Лейк Аве., Кліфтон, Н. Дж., до галї церковної св. Николая, при улици Ван Бюрен в Пасейку. Мітінґи будуть відбувати ся кождої другої неділї по першім, точно о 3-тій годині пополудни. Перший мітінґ відбудеть ся в церковній гали в неділю, 8. червня б. р., і уряд товариства просить всіх членів, аби явили ся точно в означенім часї, бо галя є вільною для нашого товариства лише на протяг трох годин. Нових членів будеть ся принимати до товариства за половину вступного, а до У. Н. Союза після статута. Обовязком всіх членів тов. „Укр. Січи" приготовити ся до першого мітінґу на галю церковну з найбільшим числом нових членів, бо маємо обговорити дуже важні біжучі справи. — Д. Ленчишин, кошовий; П. Харко, секр.; І. Роздзябик, кас.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеть ся дня 7. червня, о годині 6.30 пополудни, в галї при 435 Мейн стр. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Довжники мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім случаю будуть суспендовані.—П. Похмурський, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. „Січ", від. 136, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся в неділю, 8. червня, зараз по Службі Божій. Просить ся всіх членів, аби не розходили ся, але зараз по богослуженю прийшли до галї. Кождий член має вирівнати свої довги. Будуть дуже важні справи до полагодженя. Котрий член не явить ся на тім мітінґу, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — А. Крупа, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 248, взиває своїх членів, аби в слїдуючу недїлю, 8. червня, то є на Сошествіє св. Духа (празник у нашій парохії), явили ся всі в церковній гали о годині 9-тій рано в униформах і в лентах. Зараз по Службі Божій всї члени товариства відфотографують ся коло церкви, бо наше товариство істнує вже десять літ, а ще жадної нагоди не мало, щоби разом всі відфотографували ся та помістили сю фотографію у календари, так як з инших плейсів. Отож, Товариші та Козаки Богданові, спішіть як один до мети під синьожовтий прапор України та під дьвіздистий прапор Злучених Держав. — П. Псуй, кошовий; О. Собчак, осаул.

ВЕСТ ЕНД ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. Покрова Пресв. Богородиці, від. 258, повідомляє всїх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся дня 8. червня, о годині 2-гій пополудни. — Ю. Мидрик, предс.; А. Диркач, секр.; М. Троян, кас.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. „Українська Січ", від. 59, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся в неділю, 8. червня с. р., точно о 3-тій годині пополудни, в Січовій гали під ч. 108 Коссут стр. Кождий член обовязаний прийти на сей мітінґ і вирівнати свої залеглости, бо в противнім случаю буде суспендований. Контрольори повинні сконтролювати піврічні книги і весь маєток товариства. — Т. Красїцький, предс.; К. Рубанець, кас.; М. Галькевич, секр.

ДЕРБИ, КОНН. Повідомляєть ся всіх місцевих і околичних членів, котрі належать до тов. „Запорожська Січ", від. 23, що в неділю, 8. червня, буде спеціяльний мітінґ в тійсамій гали, де завше відбувають ся мітінґи. Дорогі Товариші! Ми. Вас просимо, зійдіть ся всі на сей мітінґ о 2-гій годині, бо є важні справи до полагодженя. Не забудьте прийти на означений час, але всі до одного! — Уряд.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94, подає до відома, що піврічні збори відбудуть ся дня 8. червня, точно о годині 3.30 пополудни. Всі члени мусять на тім мітінґу явити ся. Будеть ся принимати нових членів до товариства за половину вступного, а до У. Н. Союза після статута. І також принимаєть ся діти до У. Н. Союза від одного року житя. Котрий член не заплатить своєї вкладки за місяць червень і не повідомить зараз секретаря, чи буде надалї платити, то буде суспендований.—А. Натра, секр.

ДО УКРАЇНЦІВ В ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Подаєть ся до відома всім тим делегатам, котрі належать до Укр. Громади в Елізабет, що засїданє Укр. Громади відбудеть ся в неділю, 8. червня б. р., в гали церковній, зараз по Службі Божій. З огляду на заповші недавно зміни в Укр. Громаді, обовязком кождого делегата на се засїданє конечно тепер прийти і справи як слїд полагодити, бо від сего засїданя буде залежати і будучність Укр. Громади в Елізабет. Тож просить ся всїх делегатів явитись на означений час. 66

М. Гринишак, предс.

ЖЕРТВИ НА ФОНД ДЛЯ ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

Дальші жертви зложили отсї добродії:

491. Пітсфілд, Масс. Т. Спасик $3.00

492. Клівленд, О. М. Ладан....$5.00

493. Вілмінгтон, Дел. На руки місц. У. Н. Комітету зложили дальше: Бр. св. Івана Хрестителя (від. 247 У. Н. С.) $50.00; Юрко Тимко, Михайло Гичка, Стефан Сенчишин і Николай Деревянка по $10.00; П. Левицький, П. Тиравський, Я. Сливка, Д. Ґабриль, Ф. Шатинський, П. Гута, Н. Кравчишин, А. Сьвятий, Д. Значко, П. Дяків, І. Цицик, Г. Біян, П. Адамяк, С. Лутчишин, Анна Люба, Т. Нетяга, П. Манорик, М. Соболь, М. Заячківський, М. Марущак, Ф. Марущак, Д. Марущак, М. Єдинак, Т. Богоніс, І. Івашко, Ш. Мальговський, Н. Коваль, М. Процак, П. Бавуляк, Н. Федецький, И. Скочиліц, Д. Цицик, Т. Марків, Д. Біян, П. Савка, П. Чаплій, А. Королян, Н. Мальговський, Т. Швед, Д. Качмар, М. Івашко, І. Івашко, С. Опришко, Н. Котик, М. Цибенко, Д. Біян, Д. Бац, П. Хміляр і Д. Сасс по $5.00; М. Кучапський, Т. Особа, А. Мандзиняк і С. Фіґун по $3.00; М. Біян, М. Цибенко і П. Цибенко по $2.50; А. Драган, І. Борис, М. Марцінишин М. Кіт, Д. Ґуцайлюк, Ю. Ґира, М. Коростинський, П. Коник, П. Думанський, Т. Мальговський, В. Шатинський, М. Войнарович, В. Тарчан, І. Галайко, І. Сторожук, І. Баран, К. Коростинський, В. Гичка і В. Мальговський по $2.00; В. Труш, С. Гливяк, Н. Босак, І. Мальговський, Ф. Возьний, І. Сивий, С. Сивий, В. Марцінишин, И. Білик, М. Починок, І. Івашко і І. Гойла по $1.00; П. Кілочко і І. Букай по 50 цнт.; Іван Бицько $10.00. Разом $415.50. Місцевого розход убуло $45.50, в касі задержано $70.00 на рахунок дальшої збірки, а надіслано $300.00

494. Мекаду, Па. Д. Капітула зібрав на весілю М. Тхорика........ $8.00

495. Мішавака, Інд. Петро Ґудж 4 Вор Сейвінґс Стемпси по $5.00; Никола Сидор 3 Вор Сейвінґс Стемпси по $5.00; Н Крисько $5.00. — Разом $40.00

496. Супіріор, Віс. Т. Бривка $3.00; І. Зявін $2.00; Н. Больо $1.00. **Дулут, Віс.:** А. Кузик, І. Федорович, Ф. Ковальчук і І. Кишпів по $5.00; Л. Штокаль і А. Вапрушко по $3.00; Л. Гуловатий і І. Польоса по $2.00; С. Лабатий, Е. Гартимович і М. Ковальчук по $1.00. — Разом $39.00

497. Бервік, Па. На руки місц. У. Н. Комітету зложено дальше (виказ жертводавців надішле ся і оголосить ся пізнійше) $273.00

498. Адамс, Масс. С. Сарахман, п-ні Сарахманова і І. Хавлюк по $5.00; М. Семчук $2.00; Н. Кушпірик, І. Слоціньский, І. Тапюк, Г. Курчій, А. Ланяк і С. Юркевич по $1.00. — Разом $23.00

499. Норт Тонаванда, Н. Й. Місц. У. Н. Комітет надіслав збірку (виказ жертводавців надішле ся і оголосить ся пізнійше) $30.00

500. Пітсфілд, Масс. Місц. У. Н. Комітет надіслав членських вкладок на $34.00

501. Мекаду, Па. Місц. У. Н. Комітет надіслав збірку в сумі (поіменний виказ жертводавців надішле ся і оголосить ся пізнійше) $131.05

502. Філядельфія, Па. На руки місц. У. Н. Комітету зложили дальше: Донька Забавчук $10.00; М. Руднянин, П. Пашковський, Т. Ясевич, В. Павліковський, С. Конотойський, П. Максимюк і І. Білий по $5.00; П. Лишак, Ю. Гаєюк і Ю. Тріщ по $3.00; А. Коновал, П. Червінка, М. Максимів, І. Федор, П. Шегда, Ю. Гораль, І. Лисаник і І. Ґуралюк по $2.00; В. Романський, В. Шегда, Д. Остяк, М. Федор, М. Рак, А. Кріль, Я. Маліш, М. Тріщук, Г. Чись, М. Пілух, С. Чопик, А. Олюшак, І. Маліш, М. Палюх, Е. Маковська, І. Дикан, І. Насіпник, М. Рудянин, Ф. Гольович, Д. Гнида, Г. Білецький, Н. Н. і М. Марущак по $1.00. Збірка Дмитра Поповича на Манаюнк: А. Боднар $3.00; А. Гребетко $2.00; М Іскат, А. Підгурський, М. Підгурська, Е. Бакар, І. Сердинський, К. Іконяк, І. Підгурський, Д. Королінчак, А. Попович, І. Сирник, М. Попович, Н. Цапар, І. Бугас, Н. Надрічний, Ю. Мисько, П. Молчан, М. Савка, Н. Більо, Р. Сурма, Е. Маргаль і В. Цапар по $1.00; І. Бабак і Ф. Крайник по 50 цнт. Збірка В. Волчанського і І. Кота на Вест Філядельфія: І. Ланько і А. Копитчак по $5.00; І. Кіт і В. Копитчак по $3.00; І. Соґар, С. Наливайко, В. Волчанський, Т. Яцко і О. Марич по $2.00; Ю. Жичкевич, К. Кропивницький, І. Сливар, О. Туріпець, С. Староста, О. Білас, Ф. Холявський, В. Волчанський, П. Холявський і І. Белюх по $1.00; І. Гатала, Н. Костишак і А. Котило по 50 цнт.; дрібними датками $1.20. Разом $158.70

503. Дітройт, Міш. На руки Якова Поливки зложили: Никола Феленчак і Дм. Вичовський по $5.00; Я. Поливка $2.00. — Разом $12.00

504. Нюарк, Н. Дж. Місц. У. Н. Комітет передав збірку в сумі (поіменний виказ жертводавців надішле ся і оголосить ся пізнійше) $1000.00

505. Вест Геммонд, Інд. Місц. У. Н. Комітет прислав членських вкладок на $20.00

506. Ню Александрія, Па. На руки місц. У. Н. Комітету зложили: Василь Кузьмин, Николай Ґайдук і Гриць Вітів по $10.00; М. Бубняк, С. Лишега, О. Дзира, І. Хруставка і М. Гордий по $5.00; М. Іванішик і Н. Оринчак по $3.00; В. Дудич, І. Грисяк, І. Юрчак, Н. Волос і И. Пішко по $2.00; М. Віцьовський $1.50; Т. Керницький, А. Котлярчик, М. Бігун, Т. Віцьовський, Н. Антошик, Н. Тиць, Т. Тарас, Т. Гордій, С. Іванішек, І. Ґрушецький, Н. Гасиджак, М. Учень, В. Мельник, В. Ільків, Г. Саміла, Г. Дидів, М. Балик, Д. Балик і І. Бахівський по $1.00; меньшими жертвами $2.50. Разом $94.00, а по струченю коштів пересилки, надіслано $93.67

507. Олифант, Па. С. Роман і П. Вольф зібрали на весілю у К. Комана $6.00; М. Сталений на хрестинах у А. Іваніцького зібрав $2.75; И. Гнатусько, М. Хованець, В. Крайняк і К. Кравецький по $1.00. — Разом $12.75

508. Тамс, В. Вір. Михайло Маковський $15.00

509. Ракавей Біч, Н. Й. Марія Старик $10.00

510. Чедвікс, Н. Й. В. Сасовський і С. Сасовський по $5.00.—Разом $10.00

511. Джерзи Сіти, Н. Дж. Т. Панас $5.00

512. Голийок, Масс. На руки місц. У. Н. Комітету зложили дальше: Ів. К. Чабаранок $10.00; з панахиди в Томину неділю $9.65; дохід з домашної забави $5.00; С. Фісолович $1.50; Д. Чухрій, Ф. Качур, И. Качур, М. Сергеюк, Д. Хрупалик, П. Болдень, І. Чабаранок, І. Затонський, В. Бурдзяк, И. Фенис, І. Процишин, І. Ройко, Ю. Грошко і М. Провода по $1.00; меньшими жертвами $5.79. Разом $45.94, а по струченю коштів пересилки, надіслано $45.73

513. Френкфорд, Філядельфія, Па. Місц. У. Н. Комітет надіслав дальшу збірку (поіменний виказ жертводавців надішле ся і оголосить ся пізнійше) $113.00

514. Палмертон, Па. Д. Коцюбинський $5.00

515. Ст. Франкойс, Міз. Вас. Грушка $10.00 і членську вкладку $1.00. — Разом $11.00

516. Амстердам, Н. Й. На руки місц. У. Н. Комітету зложили дальше: Ксеня Кашуба $10.00; Н. Нищий, Ф. Артимович, М. Макаровська, М. Мельничук, К. Гнип, В. Чучман і С. Комарянський по $6.00; М. Чорна, М. Тарнавський, С. Цюпка, В. Ференц, О. Базарницький, И. Юркевич і І. Курчаба по $5.00; С. Амброз, П. Полохач, А. Базарницька і К. Почапська по $4.00; К. Федак, І. Масляк, К. Орищин і І. Дух по $3.00; Д. Пиндик, Л. Кравчук, Ю. Медвідь, С. Шмулівна, Т. Українець, П. Сернюк, С. Колоденчук, А. Дзікевич, П. Лойка, В. Пацілуйко, Г. Медвідь, В. Михалюк і П. Терпляк по $2.00; В. Вовнянка, Д. Бодак, Д. Митолинський, Т. Витковський, С. Дуґай, П. Підлиський, Н. Вільчинський, Т. Пушкар, І. Бабяк, П. Дворянин, І. Пастернак, І. Заяць, С. Митолинський, С. Макаровський, Я. Варшона, С. Базарницький, І. Цюпка, М. Гось, К. Петриця, П. Дворянин, М. Куреньский, І. Макаровський, М. Квас, П. Руцький, А. Курчаба $1.00; І. Голубець, Ю. Грицай і И. Базарницький по $1.00; в тих жертвах містять ся вже $64.00 членських вкладок. — Разом ..$169 00

В попередно оголошеній збірці під ч. 146, зайшли слідуючі помилки: Іван Дух зложив $5.00, а не як було оголошено $10.00; Ізраня Войтина цілком не зложила оголошених $5.00, натомісць зложили: Л. Кравчук $4.00, П. Лимішка, К. Почапська і Н. Олійник по $2.00.

517. Аллентавн, Па. Місц. У. Н. Комітет надіслав решту і збірки з Українського Дня, в сумі........ $383.87

518. Шікаго, Ілл. Місц. У. Н. Комітет надіслав дальшу збірку в сумі (поіменний виказ жертводавців надішле ся і оголосить ся пізнійше) $180.00

519. Пассайк, Н. Дж. На руки місц. У. Н. Комітету зложили: Пилип Тилевич $20.00; Пилип Гулька, Параскевія Ковальчик, Текля Кімінська, Кіндрат Копцистянський, Анна Ковалів, Никола Ничка, Стефан Маїк і Марія Марчук по $10.00; Марія Токарчик $7.00; А. Куриляк, П. Закутинський, С. Винярський, Д. Роздзябек, А. Ящишак, М. Барна, В. Шипош, І. Ґерон, А. Хомань, К. Браток, М. Муц, Д. Смеркло, І. Долинський, Н. Духнич, І. Ходорович, Г. Шквірук, Г. Ничка, В. Папура, В. Савчук, І. Шафран, Л. Вісьович, І. Роздзябек і І. Гима по $5.00; П. Дзюбинський $3.00; М. Івашко, М. Фукс, І. Михалик, Т. Мацканич, М. Барна, Н. Білий, О. Комар і В. Онищук по $2.00; А. Шафран, Г. Савків, Д. Лешишин, М. Бик, К. Василишин, О. Галик, І. Зубар, Г. Зубар, Д. Венгрин, М. Пипюк, В. Даниш, Н. Качур, І. Ладичка, Д. Скурницький, П. Романів і Х. Ковальчик по $1.00; в тих грошах містить ся вже $58.00 членських вкладок. — Разом $257.00

РАЗОМ $3.387.77.

Попередно оголошено $54.341.46.

ЗАГАЛЬНА СУМА $57.729.23.

Чеки і моні-ордери просить ся виписувати на імя Ukrainian National Committee, а висилати на адресу касієра: Rev. N. Pidhorecky, 22 E. 7th St., New York, N. Y.

Український Народний Комітет.

БОРОТЬБА МЕДВЕДЯ З АЛІҐАТОРОМ.

Коли один чоловік в західній Люїзіяні ловив рибу, почув нараз сильний рик якогось зьвіряти. Він сейчас побіг в сторону, відки дав ся чути голос, і побачив в кукурузі стоячого на задних лапах чорного медведя, а з писка йому текла біла піна, помішана з кровю, і сплівала на долину по його кудлатих грудях. А напроти него у визиваючий поставі лежав його неприятель, величезний і страшний американський аліґатор, і махав хвостом на всї боки, при чім сичав і ричав, як бик.

Медвідь, котрому спершу не удала ся штука побороти ворога, дивив ся сьміло йому в очи і видко було, що зовсім не тратив надії. Станувши кріпко на чотирох лапах, він кинув ся з цілою силою на противника. Але аліґатор, приготовлений добре до атаку, тарахнув своїм страшним хвостищем медведя так сильно по хребті, що той полетів, перевертаючи ся, аж на сам беріг ріки.

Однак се не відстрашило медведя. Він три рази один по другім кидав ся на аліґатора і за кождим разом в тойсам спосіб був відбитий. Аліґатор валив медведя як ціпом, де лиш попало, але медвідь не робив собі з того нічого, лиш пробував зближити ся до ворога.

Нараз так зручно кинув ся був медвідь на аліґатора, що удало ся йому зланати його зубами за одну ногу. І тоді з цілої сили шарпнув ним в бік і перевернув його горі животом.

Аліґатор тоді знайшов ся в критичнім положеню, бо лежачи на хребті, не міг рушати ся. Карчило в аліґатора є звичайно штивне, отже не міг писком боронити ся, лиш крутив хвостом, але се йому нічого не помагало. Аж вкінци мацнув хвостом о поблизке дерево і ударив в него з такою силою, що відбив ся і кинув собою у воду, зануривши ся разом з медведем.

Але по хвили медвідь виплив на верх, видрапав ся на беріг, оглянув ся ще раз на воду і пропав в кукурузї.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

„Гостинний виступ".

Тов. спів.-драмат. з Картерет, Н. Дж. відограє в Перт Амбою славну оперету

СВАТАНЄ НА ГОНЧАРІВЦЇ

В НЕДІЛЮ, 8. ЧЕРВНЯ 1919 Р.
(в день Зелених Сьвят)
в гали під ч. 752 Стейт стр.

ОСОБИ:

Прокіп Шкурат .... Мих. Іваньо
Одарка .... Марія Максимович
Улyна .... Кат. Кармазин
Олексій .... Григ. Волянський
Кандзюба .... Вас. Ковальчук
Стецько .... * * *
Скорик .... Яків Коза
Тиміш .... Пос. Пукас

Режисер: дякоучитель **п. Т. Огуфрик.**

Початок о годині 7.30 вечер.

Вступ 50, 35 і 25 цнт.

Дітий на представлене не впускаєть ся.

Діти старші мають вступ лиш з родичами і то мусять мати тікети і місця.

Головну ролю в сім представленю обняв режисер п. Огурик, який сю ролю віддає знаменито.

На се представленє запрошує ся Впов. Родимців так місцевих як і з околиці, а певно ніхто не пожалує, бо убавить ся як найліпше. 65-66

Тов. спів. драм. в Перт Амбою.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Заходом Аматорського Кружка ім. Лисенка

— відограє ся —

В НЕДІЛЮ, 8. ЧЕРВНЯ 1919 Р.

в гали німецькій при Нюпорт Евеню

ПРЕДСТАВЛЕНЄ

АМЕРИКАНЕЦЬ

в трох діях зі співами.

ВИСТУПАЮЧІ ОСОБИ:

Роман Геревич, емігрант .. І. Мельник
Козловський, шляхтич .... К. Бойко
Козловська, шляхтичка .... Т. Демчин
Галя, їх дочка .... К. Деревянна
Павло Вовк, війт .... Н. Гурин
Одарка, дочка Павла .... М. Хитренко
Тимко, радний .... М. Бойко
Панько, радний .... П. Палиничя
Любович, дяк і писар ...... С. Кудрик
Семен, урльопник .... Р. Романів
Шміла, шинкар .... Т. Бошко
Марта, ворожка .... Ю. Леньчик
Відпоручник просьвітної комісії .... В. Призванський
Селяни і дівчата.

66

Початок о годині 8-мій вечер.

Дохід на Фонд оборони Галичини.

Режисер: **Гр. Михаліцький.**

Запрошує ся до численної участи.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошень женитьби не приймаєсь).

Пошукую своїх товаришів **ДМИТРА ТИХОЛІЗ, ІВАНА ПРИЙМАК і ПЕТРА ОНИСЬКІВ**, з села Цапівців, пов. Заліщики. Перебували минувшого року в Дітройт, Міш. Хто би про них знав або вони самі, зволять зголосити ся до: **JOHN PRYJMAK, 650 East 5th St., New York, N. Y.** 65-7

ПОШУКУЮ САНДЕКА КУЗУБА, з Топоривців, повіт Чернівці, Буковина. Надійшли до мене два листи з старого краю, дуже важні для него від його жінки. Зволить сейчас зголосити ся до: **PETER SOCHOLOTOSKEY, 488 Division Rd., Box 19, Detroit, Mich.** 66

Пошукую свого братанича **ОЛЕКСУ ОСТАФІЙЧУКА**, з Хотимира, повіт Товмач, Галичина. Має перебувати в Філядельфії, Па. Зволить зголосити ся до: **PROKOP OSTAFIJCZUK, 284 Tillman Ave., Detroit, Mich.** 64-66

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ І БУЧЕРНЯ, бизнес давно оснований, серед численно залюдненої Славянами околиці. Добре платний бизнес. Мусить бути проданий з причини слабости властителя. Голоситись до: **ALEX GURAL, 25 East Street, Chrome, N. J.** 65-67

УКРАЇНСЬКА ГР.-КАТ. ПАРОХІЯ в Rochester, N. Y. потребує дяко-учителя від 1. червня с. р. Правдиво кваліфіковані кандидати, які хотіли би обняти посаду, най голосять ся на адресу: **REV. VLAD. SPOLITAKEWICZ, 303 Hudson Ave., Rochester, N. Y.** 63-66

ПРОДАМ дешево форничі, з поводу що виїзджаю в контри. Зголошувати ся вечерами особисто до: **H. LASHCHINSKY, 509 East 11th Street, New York, N. Y.** 59-66

РАТИ, ВПЛАЧЕНІ НА КУПНО БОНДІВ, НЕ ПРОПАДАЮТЬ. Богато людий, працюючи по майнах або шапах, закупили бондів на сплату ратами. Лучаєть ся, що заплативши кільканайцять рат, зміняли роботу, відрікаючи ся своїх заплачених рат на бонди, думаючи, що сї гроші пропали. Хто мав би подібний случай, і хотів би відзискати свої гроші, нехай звернеть ся о пораду в сїй справі до Американського Українського Бюра на адресу:
AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc., 18—
30 E. 7th Street, New York, N. Y.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ!

1) 192 акрів, запас і знаряди за $13.000. 2) 80 акрів, новий дім за $5.500. 3) 128 акрів, запас і знаряди $11,000. — Близші пояснення уділить: **M. E. McNERNEY, 143 Derby Ave., Seymour, Conn.** 65-67

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Замах на міністра справедливости і многих інших визначних осіб.

Цілою Америкою потрясла до основ вістка про переведений замах на житє А. Мічеля Палмера, міністра справедливости, і многих інших визначнійших осіб в державі, який мав місцє в ночи з понеділка на вівторок, 2—3-го червня. Тої ночи у вісьмох містах Злучених Держав, іменно: у Вашінґтонї, Ню Йорку, Бостонї, Філядельфії, Пітсбурґу, Клївлендї, Патерсонї і Нютонвіл — підложено бомби в намірі висадити у воздух мешканя і позбавити житя деяких знаних особистостий.

У Вашінґтонї, столиці Злучених Держав, бомба знищила мешканє міністра справедливости Палмера, в Ню Йорку бомба знищила дім судії Нота і убила нічного сторожа і поліцая, в Бостонї бомба знищила дім судії Гейдена, у Філядельфії найдено бомбу під церквою при 54 і Вайн улицях, в Пітсбурґу бомба знищила мешканє судії Томпсона, в Клївлендї бомба експльодувала в мешканю мейора міста Дейвіса, в Патерсонї бомба знищила мешканє фабриканта Макса Ґольда, а в Нютонвіл, Масс., бомба знищича в части мешканє соймового посла Паверса. Власти почали пошукуваня за злочинцями. Кажуть, що сею роботою заняла ся ґрупа анархістів, котрі і полишили в мешканю міністра Палмера отсю відозву:

Прості Слова.

Є сили, які цілком не скривають ся, що мають намір здержати в Америці вибух всесьвітної революції. Сї сили мусять розуміти, що вони мусять приняти боротьбу, яку вони спровокували.

Прийшов час, коли полагодженя соціяльної справи не можна вже довше відкладати; клясова війна ведеть ся і не устане, аж доки не побідить міжнародний пролетаріят.

Наше домаганє, „демократичні" панове автократичної републики, є старим. Ми мріємо про волю, говоримо про свободу, думаємо про красший сьвіт, а ви нас замикаєте, бєте, депортуєте, мордуєте, де лише можете.

Кримінали, які ви збудували в цїли убитя протестуючих голосів, є переповнені сьвідомими робітниками, а будучи вічно незадоволеними, ви з кождим днем збільшаєте їх число.

Не сподївайте ся, що ми будемо сидіти, молити ся і плакати. Ми приймаємо ваш визов і думаємо згуртувати ся спільно для наших воєнних цїлий. Ми знаємо, що все те, що ви робите, робите в обороні себе яко кляси; ми знаємо також, що пролетаріят має тесаме право для оборони; відколи нашу пресу згнетено, уста нам замкнено, відтоді ми думаємо говорити голосом динаміту, устами пального оружа.

Крім свободи для себе, ви більше її для нікого не узнаєте; робітнича кляса має також право до волї, а її право є нашим правом і ми будемо боронити його за всяку ціну.

Буде пролив крови, ми не будемо жартувати; будуть морди, будемо вбивати, бо се є потрібне; будуть знищеня; ми знищимо весь сьвіт ваших тиранських інституцій.

Ми є готові зробити всьо, аби змести капіталістичну клясу; так як ви робите всьо, аби убити пролєтарську революцію.

Наша спільна позиція є цїлком ясна. Те, що ми зробили доси, є лише осторогою, що приятелї людської свободи ще жиють. Ви лише не думайте, що ми є німецькими або чортівськими платними агентами.

Нехай жиє соціяльна революція, проч з тиранією!

Повисшу проклямацію ми подаємо тут в скороченю, вибираючи лише сильнійші вирази. Під сею погрозою є підписані: Анархістичні Борці. — Протягом кількох днів в більших містах арештовано много осіб. Так в Пітсбурґу арештовано 16, з того вісїм Москалів, два Айриші, а прочі з інших національностий. В Бостонї арештовано одного молодця. Дальші арештованя послідують.

Кравці в Ню Йорку виграли страйк.

20.000 кравців у Ню Йорку повернули назад до праці, заключивши угоду з працьодавцями. Кравці дістали 44-годинний тиждень праці, компанїчну платню на місце контрактової і $1.00 на годину. Тепер їх тижнева платня буде виносити 44 доляри, а за кожду надзвичайну годину праці будуть побирати $1.50. Ще інших 20.000 кравців страйкує дальше проти працьодавців, котрі не є зарепрезентовані в кравецькім трості, однак сподївають ся, що й вони скоро повернуть до праці на подібних або й тих самих услівях.

Похід духів.

Т. Ковіє, офіцир американської воєнної фльоти, заявляє, що коли би тепер встали всї ті, котрі згинули у війні, то сї духи устроїли би похід, який тягнув би ся безперервно через три місяці.

Доляра за кожду дитину.

„Ді Енґлвуд Стейт Бенк" в Енґлвуд, полуднева дїльниця Шікаґа, взяв ся на новий спосіб робленя інтересу. Дирекція сього банку оповістила, що кожда матїр в сїй дїльници, котра вродила або ще вродить дитину в часї між днем 1-го січня 1919, а днем 30. червня 1919 — дістане доляра нагороди. Інтересовані мусять мешкати в тїй околици міста, яку окружають улиці: 59, 79, Галстед і Стейт. Матїр дістане доляра нагороди в видї банкової книжки щадничої, в котрій на конто ощадности буде вписаний сей доляр нагороди. До банку можна голосити ся кождого дня, беручи зі собою рівночасно метрику уродженя дитини на доказ.

Опінія про Колчака.

В нюйорськім „Ґльобі" читаємо отсей лист Лазаря Деворкина, який відносить ся до справи признаня правительства Колчака: „Горожанська війна в Росії щойно почала ся, а перший стріл пустили пани в Парижи. Колчака, чоловіка продажного характеру, типічного монархіста, — уважають за спасителя російського народу. Мрія про вільну Росію пропала. Сьвіт в будучности буде сьвідком безконечних рабунків, руїни, горожанської війни й нової революції".

Професіональні зарібки.

Доходові квестіонарі, виповнені лїкарями і адвокатами, вказують на факт, що пересїчний лїкар заробляє 554 доляри протягом першого року практики, 2.000 долярів в пятім році і около 5.000 долярів в 13 році практики; пересїчний адвокат заробляє 664 доляри протягом першого року практики, 1.110 долярів в другім році, 2.668 в пятім році, 4.426 долярів в осьмім році і 5.825 долярів в 10 році практики.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Законопроект про шлюби і розводи в Данії.

Данський премієр, Теодор Цале, предложив низшій палаті парляменту правительственний законопроект про шлюби і розводи. Законопроект забороняє мущинам женити ся перед укінченєм 21 року житя, а женщинам забороняє виходити заміж перед укінченєм 18 року житя. Обом сторонам забороняєть ся заключати подружє на случай якоїнебудь венеричної недуги, значить отже, що перед заключенєм подружа молодець і дївчина мають піддати ся лїкарським оглядинам. Шлюб має бути лише цивільний; церкві забороняєть ся давати шлюби. В родинї чоловік і жінка мають бути рівні. Коли чоловік і жінка не можуть погодити ся в справі дїтий, тоді робить ся відклик до міських властий. Чоловік і жінка є обоє зобовязані спомагати родину. Чоловік і жінка контролюють поодиноко свій власний маєток набутий підчас подружа. Сим останним вони дїлять ся по рівній части підчас розводу. Розвід дають також цивільні власти. Говорить ся, що розвід все повинен наступити по упливі якогось часу розлуки, приміром один рік. Коли чоловік і жінка не жиють зі собою один рік, вони мають перед законом повне право до розводу.

Інфлюенца в Швеції.

Протягом 1918 року в Швеції померло на інфлюенцу 27.000 осіб, як виказують урядові цифри. З початком 1919 року населенє Швеції виносило 5,813.850 душ; було лише 13.000 душ приросту в населеню, найменьше число від 1892 року.

Сіямський король не хоче 124 жінок.

Фра Параміндї Ваджіравуд, новий король Сіяму, уневажнив старинний звичай про королївську полїгамію. Всї попередники молодого короля мали по 124 жінки; новий король хоче мати лише одну. Параміндї покінчив европейські університети і оженив ся в Америці.

ВСЯЧИНА.

Весїлє в Конґо.

Коли молодець в Конґо, Африка, скінчить 18 літ житя і защадить собі стільки гроший, що при вимінї було би американських два доляри, що вистарчає, аби купити одїж для себе і для жінки, він може тоді женити ся. Родичі молодої не дають її жадного віна, але противно — хочуть ще, аби жених дав їм за дочку якийсь маленький дарунок; без дарунку дочки не видадуть. Шлюбна церемонія в католицькій церкві відбуваєть ся в той спосіб: молода йде до церкви під парасолем, а за нею йдуть дружки; молодий вже чекає в церкві. Весїльні гості йдуть рядом, але не парами, лиш по одному. По шлюбі всї гості йдуть до дому жениха. Молода нїколи не йде разом з чоловіком, лише позаду нього. В дома засїдають всї до обіду, який складаєть ся з козячого мяса і ярини.

Найбільший крайтер.

Др. Б. Ґріґс, дослїдник вулькану на горі Катмай, на Алясцї, каже, що сей вулькан має найбільший кратер в сьвіті, бо в обводї є він довгий на девять миль, а глибокий на 3.960 стіп.

Температура сонця.

Александер Паромет, член французької академії наук, обчисляє, що температура осередка сонця виносить 30.632 степені Фаренґайта.

Ріка Йордан.

Найбільше покрученою рікою в сьвіті є Йордан, якого русло є довге на 220 миль, хоч простір, через який він переливає, виносить лише 60 миль.

Т. Соколенко.

І ТЛІЄ ВАТРА.

І тліє ватра... лиш денеде
Жевріє углик і несьміло
Викидує блїді язички...
Засьвітять й гаснуть враз безсило,
Мов здмухуваб їх хтось з полички.

Край ватри здрімалась бабуся,
Над нею чорні тіни грають...
Її снять ся десь літа барвисті,
А в ватрі углики згасають,
Нема щіпок смольних, ятрїстих.

Так і в души моїй, лиш часом
Яснїйше блисне щось і згасне...
Немов якесь осоне мрїйне
Окутало житє... нї ясне,
Нї чорне, слизне, безнадїйне.

Огню, палива! най чорніє!
Най і пече, лише най тліє!
Щіпок на ватру, смольних дров,
Збудить житє! Цур чадним мрїям,
Хоч ран, лиш най в нас бурять кров.